

«HUMO AIR» MChJ bosh direktori
vazifasini bajaruvchisi **R.F. Starostina** ning

**“HUMO AIR” AVIATASHUVCHISINING YO'LOVCHILARNI
TASHISH VA QO'SHIMCHA XIZMATLARINI KO'RSATISH**

QOIDALARI

Toshkent 2023

1-bob. UMUMIY QOIDALAR

1-modda. QOIDALARNI QO'LLANILISHI

1.1. Ushbu Humo Air aviatashuvchisning (keyingi o'rirlarda - "**Tashuvchi**") Yo'lovchilarni tashish va qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish qoidalari (keyingi o'rirlarda - "**Qoidalari**") Tashuvchining yo'lovchilarni tashish va qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish shartnomasining ajralmas qismidir.

1.2. Qoidalari O'zbekiston Respublikasining amaldagi qonunchiligiga muvofiq ishlab chiqilgan va Tashuvchi tomonidan amalga oshiriladigan ichki va xalqaro aviaqatnovlarda yo'lovchi tashish, yuk tashishda qo'llaniladi.

1.3. Ushbu qoidalari Tashuvchining, shuningdek uning xizmatlaridan foydalanuvchi fuqarolarning huquqlari, majburiyatlarini va javobgarliklarini belgilaydi va ular uchun majburiydir.

1.4. Qoidalarning boblari va moddalarining nomlari foydalanish qulayligi uchun berilgan, boblar va moddalarining mazmun-mohiyati va ularni izohlashda hisobga olinmasligi kerak.

1.5. Tashuvchining qo'shimcha xizmatlarini sotib olish va ulardan foydalanish qoidalari va shartlari Humo Air rasmiy veb-saytida batafsil bayon etilgan.

2-modda. QOIDALARNI O'ZGARTIRISH

2.1. Aviaqatnovlarni tartibga soluvchi ushbu qoidalari, ko'rsatmalar va Tashuvchining boshqa hujjatlari tashuvchi tomonidan yo'lovchilarni oldindan ogohlantirmasdan bir tomonlama o'zgartirilishi mumkin.

2.2. Tashuvchi xodimlari, agentlari va xizmat ko'rsatuvchi kompaniyalar vakillari ushbu qoidalarga qat'iy rioya qilishlari shart va ular qoidalarini buzish yoki o'zgartirish huquqiga ega emas.

2.3. Barcha o'zgartirishlar, qo'shimchalar va tuzatishlar ushbu qoidalarga belgilangan tartibda kiritiladi va Tashuvchi rahbari tomonidan tasdiqlanganidan keyin kuchga kiradi.

2.4. Yo'lovchilarni aviaqatnovda tashish shartnomasini tuzishda tashish hujjati rasmiylashtirilgan sanada amal qiladigan Qoidalari tahriri qo'llaniladi.

3-modda. USHBU QOIDALARDA ISHLATILADIGAN ASOSIY TUSHUNCHALAR

AGENT - aviaqatnovni sotishda, yo'lovchilar yoki yuklarni tashish jarayonida yerdagi operatsiyalarini bajarishda Tashuvchi nomidan harakat qilish huquqiga ega bo'lgan shaxs yoki tashkilot.

AEROPORT - havo kemalarini qabul qilish va jo'natish uchun mo'ljallangan, havo transportiga xizmat ko'rsatadigan va shu maqsadda aerodrom, aerovokzal va boshqa zarur inshootlar hamda jihozlarga ega bo'lgan inshootlar majmuasi.

YETKAZISH AEROPORTI (MANZIL) - aviaqatnov shartnomasi shartlariga muvofiq yo'lovchi va yuk yetkazib beriladigan aeroport (manzil).

JO'NASH AEROPORTI (CHIQISH MANZILI) - aviaqatnov shartnomasi shartlariga ko'ra yo'lovchilar va yuklarni tashish boshlanadigan aeroport (chiquish manzili).

RO'YXATDAN O'TGAN BAGAJ - tashuvchi tomonidan o'z javobgarligi ostida uni bus-butun tashishga qabul qilingan va shu maqsadda unga ko'p maqsadli elektron hujjat rasmiylashtirilgan, va bagaj raqami yorlig'i berilgan yo'lovchining yuki.

RO'YXATDAN O'TMAGAN BAGAJ (qo'l yuki) — bu og'irligi, o'chhami va o'rindiqlar soni bo'yicha Tashuvchi tomonidan belgilanadigan ro'yxatdan o'tgan yukdan tashqari, Tashuvchining roziligi bilan

havo kemasida tashiladigan va yo'lovchilar kabinetalariga joylashtiriladigan yo'lovchi bagaji. U samolyot bortida yo'lovchilarning o'zлari tomonidan, ularning shaxsiy javobgarligi ostida yetkazib beriladi. Ro'yxatdan o'tmagan bagaj vazni yo'lovchini ro'yxatdan o'tkazishda tarozida tortilishi kerak.

(YO'LOVCHI) CHIPTASI – bagaj kvitansiyasini o'z ichiga olgan hamda yo'lovchi va bagajni tashish bo'yicha shartnomaga tuzilganligini tasdiqllovchi hujjat;

BRONLASH (buyurtma) - havo kemasida yo'lovchini tashish uchun o'rindiq yoki havo kemasining bagaj va yuk bo'limlaridagi yukni tashish uchun joyni oldindan band qilish, va u tashuvchining bron qilish tizimida elektron qayd bilan yo'lovchi, bagaj haqidagi parvoz va boshqa ma'lumotlarni o'z ichiga olgan belgilangan maxsus harf-raqamlar kod bilan tasdiqlanadi. Buyurtmaga "sotib olingan bron", "dastlabki bron", "muzlatilgan narx", "bekor qilingan" maqomlari berilishi mumkin.

HAVO KEMASI (SAMOLYOT) - yo'lovchilar va yuklarni tashish uchun mo'ljallangan uchish qurilmasi (samolyot).

HAVO TRANSPORTIDA TASHISH - tashish shartnomasi asosida va ularga muvofiq havo kemalarida yo'lovchilar va bagajni tashish.

QO'SHIMCHA XIZMATLAR - Tashuvchi, agent yoki xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar vakillari tomonidan Yo'lovchiga har bir aniq xizmat turi uchun Tashuvchi tomonidan belgilangan shartlarda havo transportida tashishdan tashqari ko'rsatiladigan xizmatlar.

PARVOZ OLDIDAN TEKSHIRISH - tashish taqiqlangan moddalar va narsalarni (portlovchi, yonuvchan, radioaktiv, zaharli moddalar, quollar, o'q-dorilar, giyohvand moddalar va boshqalar) aniqlash uchun aviatsiya xavfsizligi maqsadida havo kemalari, samolyot ekipajji a'zolari, texnik xizmat ko'rsatuvchi xodimlar, yo'lovchilarni(shaxsiy tintuv) qo'l yuki, bagajlarini tekshirish.

Tashuvchining rasmiy veb-sayti - www.flyhumo.com.

TASHISH YO'NALISHI - chiptada ma'lum bir ketma-ketlikda ko'rsatilgan aeroportlar (manzillar) jo'nash, tranzit, to'xtash va yetkaziladigan manzillar.

XALQARO HAVO TRANSPORTI ASSOTSIAITSIYASI - IATA (International Air Transport Association) – tariflarni qo'llash darajasi, tuzilishi va shartlari, tashishning yagona umumi shartlari, shu jumladan yo'lovchilarga xizmat ko'rsatish standartlari bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqadigan, shuningdek, interlay bitimlar mavjud bo'lganda tashuvchilar o'rtasida o'zaro hisob-kitoblarni amalga oshiruvchi nodavlat xalqaro tashkilot.

XALQARO HAVO TRANSPORTIDA TASHISH - havo transporti bo'lib, qaysiki jo'nash va yetkazish manzillari tashish jarayonida tanaffus bor yoki yo'qligidan qat'iy nazar, agar boshqa davlat hududida to'xtash nazarda tutilgan ikki yoki undan ortiq davlat hududida yoki bir davlat hududida joylashgan aviaqatnov.

YO'LOVCHI - ekipaj tarkibiga kirmaydigan va havo transportida tashish shartnomasiga muvofiq havo kemasida tashiladigan jismoniy shaxs.

TASHUVCHI - "Humo Air" MChJ fuqarolik havo kemalari ekspluatantining sertifikatiga ega bo'lib, yo'lovchilar va bagajlarni havo transporti orqali tashishni amalga oshiradi.

PARVOZ KUPONI (FLIGHT COUPON) –yo'lovchi chiptasining bir qismi, unga muvofiq chiptada ko'rsatilgan yo'lovchi va bagajni yo'nalishning ma'lum bir qismida havo transporti orqali tashish amalga oshiriladi;

BORTGA CHIQISH TALONI - yo'lovchining parvozga qabul qilinganligini tasdiqllovchi transport hujjati. Bortga chiqish talonida quyidagi ma'lumotlar ko'rsatilishi kerak: yo'lovchining ismi va familiyasi, parvoz(reys) raqami, jo'nash va boradigan manzillari, parvozning jo'nash sanasi va vaqt, bortga chiqish vaqt, ro'yxatdan o'tish raqami, samolyot salonidagi o'rindiq raqami, bortga chiqish darvoza raqami.

YUK SIG'IMI - tijoriy maqsadda yuklash uchun ishlataladigan samolyotning yo'lovchilar kabinasi, bagaj va yuk bo'limlarining bir qismi.

TASHISH HUJJATI - yo'lovchining tegishli xizmatni olish huquqini tasdiqlovchi chipta yoki EMD (ko'p maqsadli elektron hujjat).

REYS (PARVOZ)GA RO'YXATDAN O'TKAZISH - ro'yxatdan o'tish tizimiga yo'lovchi va bagaj to'g'risidagi ma'lumotlarni kiritish va elektron chipta kuponining holatini o'zgartirish orqali Tashuvchining parvoz uchun yo'lovchilar va ularning yuklarini, qo'l yuklarini ro'yxatdan o'tkazish.

REYS (PARVOZ) - yo'nalishning boshlang'ich nuqtasidan oxirgi nuqtasigacha bir yo'nalishda amalga oshiriladigan havo kemasining parvozi (rejali yoki rejadan tashqari).

MUNTAZAM REYS (Doimiy parvoz) – tashuvchi tomonidan belgilangan va e'lon qilingan jadvalga muvofiq amalga oshiriladigan parvoz.

O'Z-O'ZINI RO'YXATDAN O'TKAZISH (Onlayn ro'yxatdan o'tish) - tashuvchining yo'lovchilarni rasmiy veb-sayti/mobil ilovasi orqali parvozga ro'yxatdan o'tkazish usuli bo'lib, yo'lovchilarga standart ro'yxatdan o'tish tartibini bajarish uchun zarur bo'lgan vaqt ni qisqartirish imkoniyatini beradi, shuningdek aeroportdan uzoqda bo'lgan taqdirda ham yo'lovchining parvozini tasdiqlash imkoniyatini beradi.

XIZMAT YIC'IMI - tashuvchi tomonidan olinadigan to'lov:

- bron qilish xizmati uchun;
- bronga o'zgartirish kiritish uchun.

YIC'IM - havo transporti tarifiga kiritilmagan, havo kemalari va yo'lovchilarga uchinchi shaxslar foydasiga xizmat ko'rsatish uchun har bir chipta uchun Tashuvchi tomonidan to'lanadigan summa (yoqilg'i, aeronavigatsiya, bagajni qayta ishlash va boshqalar).

TARIF - bitta yo'lovchini ma'lum bir yo'nalish bo'yicha jo'nash joyidan belgilangan manzilga yetkazish, shuningdek qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish uchun tashuvchi tomonidan olinadigan to'lov. Tariflar tashuvchi tomonidan xizmatlar hajmi va ularni taqdim etish shartlariga qarab belgilanadi

TARIFNI QO'LLASH SHARTLARI - yo'lovchining har qanday yoshi yoki yo'lovchilarning ayrim toifalari uchun tarifni qo'llashda bajarilishi (ta'minlanishi) kerak bo'lgan tarif shartlari.

JARIMA - tariflarni qo'llash shartlarida nazarda tutilgan, belgilangan tartibda tasdiqlangan, tashish shartnomasi shartlarini buzganlik uchun to'lov.

ELEKTRON VAUCHER - yangi chipta yoki Humo Air aviakompaniyasining qo'shimcha xizmatlarini (o'rindiqlar, ovqatlanish, bagaj va boshqalar) xarid qilishda foydalilanadigan va vaqtinchalik amal qilish muddatiga ega bo'lgan shaxsiylashtirilgan sayohat to'lovi hujjati.

ELEKTRON KO'P MAQSADLI HUJJAT (EMD) - Tashuvchining maxsus serverida (elektron chipta serveriga o'xshash) saqlanadigan, chipta narxiga kiritilmagan turli xizmatlar va to'lovlarni to'lash uchun elektron hujjat.

2-bob. TASHISH SHARTNOMASINI TUZISH, O'ZGARTIRISH VA BEKOR QILISH

4-modda. YO'LOVCHILARNI TASHISH SHARTNOMASI

4.1. Yo'lovchilarni aviaqatnov orqali tashish va qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish tashuvchi tomonidan yo'lovchi va tashuvchi o'tasida tuzilgan aviaqatnov shartnomasi asosida ushbu Qoidalarga muvofiq amalga oshiriladi.

4.2. Havo transportida tashish shartnomasi ommaviy shartnoma bo'lib, u tuzilish usuli bo'yicha rozilik shartnomasi hisoblanib, yo'lovchidan ushbu Qoidalarda nazarda tutilgan tashuvchining shartlari bo'yicha havo transportida tashish shartnomasiga rozi bo'lishini talab qiladi.

4.3. Yo'lovchini havo transportida tashish shartnomasi bo'yicha Tashuvchi yo'lovchini belgilangan aeroportga yetkazish, unga o'rindiq va Shartnomada ko'rsatilgan parvozni amalga oshiruvchi havo kemasida pullik va tasdiqlangan qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish majburiyatini oladi.

4.4. Yo'lovchi havo transportida tashish va qo'shimcha xizmatlar uchun belgilangan tariflar bo'yicha ko'rsatilgan summani to'lashi shart.

4.5. Havo transportida tashish shartnomasini tuzishda yoki qo'shimcha xizmatlar ko'rsatishda transport hujjatlari rasmiylashtirilgan sanada amalda bo'lgan qoidalar, tariflar va boshqa yig'imlar qo'llaniladi.

4.6. Havo transportida tashish shartnomasi tashish va qo'shimcha xizmatlar narxi to'g'ri va o'z vaqtida to'langan paytdan boshlab tuzilgan hisoblanadi va yo'lovchining tashish qoidalarini va shartlarini, shu jumladan yo'l haqini qo'llash qoidalarini va u yoki bu qo'shimcha xizmatlarni ko'rsatish qoidalarini qabul qilganligini va roziligini tasdiqlaydi.

4.7. Chiptada ko'rsatilgan ma'lumotlar va Tashuvchining ma'lumotlar bazasidagi ma'lumotlar o'rtasida ziddiyat yuzaga kelgan taqdirda, bunday ma'lumotlar bazasidagi ma'lumotlar ustuvor hisoblanadi.

4.7. Agar chiptada ko'rsatilgan ma'lumotlar Tashuvchining ma'lumotlar bazasidagi ma'lumotlar bilan zid bo'lsa, bu holatda ma'lumotlar bazasidagi ma'lumotlar ustuvor ahamiyatga ega bo'ladi.

4.8. Qoidalar shuningdek quyidagilarni belgilaydi:

- tashuvchi va yo'lovchilarning huquqlari, majburiyatları, javobgarliklari, hujjatlarni tayyorlash tartibini, tashishni amalga oshirish tartibini belgilaydi, yuk tashish shartnomasini tuzish, o'zgartirish va bekor qilish, da'veo qo'yish tartibi, nizolarni hal qilish va tashish shartnomasidan kelib chiqadigan boshqa munosabatlarni tartibga soladi hamda yuk tashish shartnomasi taraflari uchun majburiydir;
- tashish bilan bog'liq ommaviy-huquqiy munosabatlar, shu jumladan, ular bilan cheklanmagan holda: chiptalarni to'lash va qaytarish, qo'shimcha xizmatlar, o'zgartirishlar, tashish shartnomasini bekor qilish, parvozlar xavfsizligi bilan bog'liq tashuvchining talablari, ayrim toifalarni tashish uchun yo'lovchilar soni, bortdagi yo'lovchilarning xatti-harakatlari tashish shartnomasi bilan tartibga solinadi. Mazkur hollarda tashish shartnomasiga O'zbekiston Respublikasi Qonunlari qo'llaniladi;

5-modda. TASHISH SHARTNOMASINING UMUMIY SHARTLARI

5.1. Tashish hujjatlari quyidagilardan iborat:

- yo'lovchi va bagajni tashishda - yo'lovchining shaxsini tasdiqlovchi hujjat, chipta va bortga chiqish talonlari, bagaj yorlig'i;
- yo'lovchi havo transportida tashish shartnomasini amalga oshirish (qo'shimcha xizmatlar uchun to'lov) bilan bog'liq ko'rsatilgan xizmatlar uchun yig'im va to'lovlarni to'laganlik haqidagi elektron ko'p maqsadli hujjat (EMD) yoki elektron voucher.

5.2. Tashuvchi oldindan ogohlantirmsandan yo'lovchini tashish uchun boshqa tashuvchiga o'tkazishi, havo kemasini o'zgartirishi, zarur hollarda chiptada ko'rsatilgan manzillarga qo'nishni o'zgartirishi yoki bekor qilishi mumkin. Jadval yo'lovchini oldindan ogohlantirmsandan o'zgartirilishi mumkin. Tashuvchi boshqa tashuvchilarning reyslari bilan ulanishni ta'minlash uchun javobgar emas.

5.3. Yo'lovchi sayohat paytida davlat organlarining talablariga riosa qilishi, kirish, chiqish va boshqa zarur hujjatlarni taqdim etishi, shuningdek, aeroportga tashuvchi tomonidan belgilangan vaqtida kelishi yoki aeroportga kelish vaqt bo'yicha aniq ko'rsatmalar bo'lmagan taqdirda, barcha parvoz oldi tartib-qoidalarini bajarish uchun yetarli vaqt zahirasi bilan kelishi shart.

5.4. Havo transportida tashish shartnomasi tuzishda, qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish uchun tashish hujjati rasmiylashtirilgan sanada va tashish boshlangan sanada amalda bo'lgan qoidalar, tariflar va boshqa yig'imlar qo'llaniladi.

5.5. Yo'lovchi tashish va qo'shimcha xizmatlar to'lovlarini tashuvchi tomonidan belgilangan usullardan foydalangan holda to'lashi shart. Tashuvchi uchinchi shaxslar tomonidan to'lov operatsiyalarini amalga oshirish uchun javobgar emas.

5.6. Tashuvchining majburiyatlari transport va qo'shimcha xizmatlarning to'liq qiymati to'langanidan keyin vujudga keladi.

5.7. Parvozning aviatsiya xavfsizligini ta'minlash maqsadida yo'lovchi, o'z sog'lig'iga, havo kemasi bortida bo'lgan shaxslarning xavfsizligiga va mulkiy xavfsizligiga, shuningdek boshqa yo'lovchilarga, Tashuvchining xodimlariga - ularga nisbatan har qanday og'zaki haqorat va jismoniy zo'ravonlikka yo'l qo'ymaslik, noqulaylik tug'diradigan vaziyatlarni yaratmaslik majburiyatini oladi.

5.8. Montreal konvensiyasi yoki Varshava konvensiyasida belgilangan tashuvchining javobgarligini cheklash qoidalari yo'lovchilarni xalqaro havo transportida tashish shartnomasiga ushbu xalqaro shartnomalarda belgilangan qo'llash qoidalariغا muvofiq qo'llaniladi.

5.9. Tashuvchining O'zbekiston Respublikasi hududida tashish paytidagi javobgarligi O'zbekiston Respublikasining amaldagi normativ-huquqiy hujjatlari va ushbu Qoidalari bilan tartibga solinadi.

5.10. Tashuvchi javobgarligining har qanday istisno yoki cheklanishi uning xodimlari, agentlari va xizmat ko'rsatish vakillariga hamda Tashuvchi tomonidan tashish uchun foydalilaniladigan har qanday shaxsga tegishli havo kemasi va uning xodimlari, agentlari va vakillariga nisbatan qo'llaniladi.

5.11. Tashuvchi tegishli davlat va boshqa vakolatli organlar tomonidan tashish uchun taqdim etish uchun berilgan hujjatlarning haqiqiyligi va to'g'riliqi uchun javobgar emas.

3-bob. BRONLASH

6-modda. Umumiyoq qoidalari

6.1 Tashuvchining samolyotida yo'lovchi o'rindig'ini va yuk sig'imini bron qilish yo'lovchini havo transporti orqali tashishning zaruriy shartidir.

6.2 Ko'p maqsadli elektron hujjatni (keyingi o'rinnarda "**EMD**" deb yuritiladi) pullik qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish uchun ro'yxatdan o'tkazish transportni bron qilishda majburiy shart emas (maxsus talablari bo'lgan yo'lovchilar bundan mustasno).

6.3 Yo'lovchi o'rindig'ini bron qilish va yo'lovchiga EMD berish yo'lovchini tashish va bron qilingan sana, reys va yo'nalish bo'yicha qo'shimcha xizmatlar ko'rsatishni o'z ichiga oladi.

6.4 Bron qilish va parvoz xavfsizligi talablariga rioya qilish uchun yo'lovchi quyidagi ma'lumotlarni taqdim etadi:

- 1) lotin yozuvida familiya va ismi;
- 2) tashish amalga oshiriladigan shaxsni tasdiqlovchi hujjatning turi va raqami;
- 3) jo'nash manzili va sanasi, boradigan manzili, tarif turi va tarif paketi;
- 4) yo'lovchining roziligi bilan tashuvchi yoki uning chiptalarni sotuvchi vakolatli agenti ushbu yo'lovchi bilan bog'lanishi mumkin bo'lgan aloqa ma'lumotlari (elektron pochta manzili va (yoki) telefon raqami);
- 5) fuqaroligi (millati) to'g'risidagi ma'lumotlar.

6.5 Qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish uchun EMD berish va parvozlar xavfsizligi talablariga rioya qilish uchun yo'lovchi quyidagi ma'lumotlarni taqdim etadi:

- 1) familiyasi, ismi;
- 2) chipta raqami;
- 3) jo'nab ketish sanasi, yo'nalishi va parvoz raqami.

6.6 Chiptadagi yoki EMDdagi yo'lovchining familiyasi va ismining yozilishi ularning shaxsini tasdiqlovchi hujjatdagi lotin harflaridagi imlosiga mos kelishi kerak.

6.7 Tashuvchi yoki agentlikning rasmiy veb-saytida, shuningdek, mobil ilovada EMD berishda yo'lovchi/to'lovchi to'g'ri ma'lumotlarni kiritish uchun shaxsan javobgar bo'ladi.

6.8 Yo'lovchining familiyasi yoki ismining yozilishidagi xatolar tufayli bronni tuzatishga quyidagi hollarda tashuvchi tomonidan belgilangan tarif va shartlarda qo'shimcha haq evaziga ruxsat beriladi:

- Familiya va ismda xatolar/imlo xatolar bo'lsa;
- Agar familiya va ism maydonlari almashtirilsa.

6.9 Agar umumiy ma'no o'zgargan bo'lsa, ya'ni tashishda ishtirok etuvchi shaxs o'zgargan bo'lsa, familiyani o'zgartirishga yo'l qo'yilmaydi.

6.10 Agar yo'lovchi ushbu Qoidalarda nazarda tutilgan ma'lumotlarni taqdim etishdan bosh tortsa, Tashuvchi bron qilishni yoki EMD rasmiylashtirishni rad etishga haqli.

6.11 Yo'lovchi tomonidan qo'shimcha xizmat ko'rsatish uchun chipta yoki EMD sotib olishi va to'lashi yo'lovchining Tashuvchi shartlari va amaldagi tariflari bilan kelishuvini anglatadi.

6.12 Yo'lovchilar va bagajni havo transportida tashish shartnomasini tuzish (keyingi o'rnlarda "Tashish shartnomasi" deb yuritiladi) yo'lovchining shaxsiy ma'lumotlarini (shu jumladan aloqa ma'lumotlarini) avtomatlashtirish vositalari yordamida yoki bunday vositalarsiz ham toplash va qayta ishlashga so'zsiz roziligidini bildiradi. O'zbekiston Respublikasi va xorijiy davlatlarning amaldagi qonunchiligidagi nazarda tutilgan hollarda Yo'lovchi Tashuvchi tomonidan Yo'lovchining shaxsiy ma'lumotlarini uchinchi shaxslarga taqdim etishga, shu jumladan ularni transchegaraviy o'tkazishga rozilik beradi. Agar yo'lovchi har qanday mavjud usulda (Tashuvchining rasmiy veb-saytida, shaxsiy kabinetida, mobil ilovasida, sodiqlik tizimida va boshqalarda) yuborilgan marketing xabariga rozi bo'lsa, tashuvchi marketing materiallarini taqdim etish uchun yo'lovchining aloqalarini ro'yxatga kiritadi va yo'lovchini mavjud aksiyalar, yangiliklar va boshqa ma'lumot beruvchi holatlar haqida xabardor qilib boradi.

6.13 Tashish shartnomasini tuzish orqali yo'lovchi uning raqamidan foydalangan holda chipta yaratish va chiptadan foydalanish malumotnomasini berishga rozi bo'ladi. Chiptani uchinchi shaxslarga berish yoki ularga chipta raqamini bildirish orqali yo'lovchi ushbu malumotnomani ushbu shaxslar tomonidan olinishga roziligidini bildiradi. Bunday holda, Tashuvchi uning raqamidan foydalangan holda chiptadan foydalanish to'g'risidagi ma'lumotlarga kirish uchun javobgar emas.

6.14 Yo'lovchi yoki yo'lovchi nomidan transportni bron qilgan shaxs parvoz boshlanishidan 5 kalender kun oldin yoki Tashuvchining rasmiy veb-saytida e'lon qilingan muddatlarda quyidagi hollarda tashuvchini xabardor qiladi:

- 1) yo'lovchining cheklangan harakatlanishi;
- 2) yo'lovchining mustaqil harakatlanishiga to'sqinlik qiladigan ko'rish va eshitish funktsiyasining pastligi (yo'qligi);
- 3) 2) band tasdiq'i o'laroq ushbu bandning kichik bandida ko'rsatilgan - yetaklovchi it hamrohligi;
- 4) yuqumli/virusli yoki boshqa kasallikning mavjudligi;

- 5) 22 haftadan ortiq homiladorlik;
- 6) hamrohsiz yo'lovchini tashish;
- 7) hayvonlarni (qushlarni) tashish;
- 8) sport anjomlarini tashish;
- 9) belgilangan bagaj normasidan oshib ketadigan bagaj yoki katta o'lchamdagagi, og'ir yukning mavjudligi;
- 10) faqat havo kemasi salonida tashilishi kerak bo'lgan bagajning mavjudligi.

Tashuvchi ko'rsatilgan ma'lumotni olgandan so'ng, ushbu bandning yuqoridagi kichik bandlarida nazarda tutilgan hollarda havo kemasining texnik imkoniyatlaridan kelib chiqib, tashishni ta'minlashning iloji bo'lmasa, yo'lovchiga tashishni rad etish to'g'risida 24 soat ichida xabar beradi.

Yuqorida ko'rsatilgan hollarda yo'lovchi Tashuvchining rasmiy veb-saytida e'lon qilingan bunday tashish to'g'risidagi bildirishnomalar muddatiga qo'yiladigan talablari bilan tanishishi shart. Agar yo'lovchi tashuvchining rasmiy veb-saytida e'lon qilingan muddatlarda bu haqda tashuvchini xabardor qilmasa, tashuvchi bunday yo'lovchini yoki uning bagajini reysga qabul qilishni kafolatlamaydi.

6.15 Tashish va qo'shimcha xizmatlarni bron qilish va ro'yxatdan o'tkazish sotib olingan sanada tarifni qo'llash shartlariga muvofiq amalga oshiriladi.

6.16 Qo'shimcha xizmatlarni Tashuvchining rasmiy veb-saytida / Humo Air mobil ilovasida ro'yxatdan o'tkazish, shuningdek, aloqa markazida va sayyoqlik agentliklarida ham chiptalarni ro'yxatdan o'tkazish paytida ham chipta sotib olingandan so'ng, lekin ichki yo'naliishlarda jo'nashdan kamida 3 soat oldin, xalqaro yo'naliishlarda 3 soatdan kechiktirmasdan foydalanish mumkin.

6.17 Yo'lovchi uchun yo'lovchi o'rindig'ini bron qilish Tashuvchi yo'lovchiga tashish hujjatini bermaguncha va yo'lovchi tashish uchun to'loymi amalga oshirgunga qadar dastlabki bron hisoblanadi.

6.18 Aviachiptani oldindan bron qilish pullik xizmatdir. Tashuvchi yo'lovchiga oldindan bronning amal qilish muddati haqida xabar beradi. Tashuvchi oldindan bron qilish muddati tugagandan so'ng yo'lovchini ogohlantirmasdan bronni bekor qilishi mumkin.

6.19 Oldindan bron qilish narxi Tashuvchi tomonidan belgilangan miqdorda va shartlarda undiriladi. Ushbu xizmat uchun to'lov qaytarilmaydi.

6.20 Agar bronlashning amal qilish muddati tugagandan so'ng, yo'lovchi aviachipta uchun to'loymi amalga oshirmsa yoki Tashuvchining boshqa talablariga rioya qilmasa aviachiptani oldindan bron qilish ogohlantirishsiz bekor qilinadi.

6.21 Aviachiptani oldindan bron qilish Tashuvchining avtomatlashtirilgan bron qilish tizimi tomonidan maxsus bron raqamining berilishi bilan tasdiqlanadi.

7-modda. HAVO TRANSPORTIDA TASHISH SHARTNOMASI SHARTLARINI O'ZGARTIRISH

- 7.1. Tashish shartnomasi shartlarini o'zgartirish imkoniyati tarifni qo'llash shartlari bilan belgilanadi.
- 7.2. Havo transportida tashish shartnomasi shartlari ixtiyoriy ravishda o'zgartirilgan hollarda, xizmat to'lovlar, jarimalar tarifni qo'llash shartlariga va tariflardagi mumkin bo'lgan farqlarga muvofiq undirilishi mumkin.
- 7.3. Tashish sanasi ixtiyoriy ravishda o'zgartirilgan taqdirda, balzi qo'shimcha xizmatlarning saqlanishi kafolatlanmaydi. Tashuvchi yoki agentlikning aloqa markazidan o'zgartirilgan sana uchun xizmat tasdiqlanishi kerak.

7.4. Havo transportida tashish shartnomasi shartlarini o'zgartirganlik uchun yig'imlar va jarimalarni to'lash ushbu to'lov to'langan mamlakatning valyutasida to'lov sanasida avtomatik bronlash tizimi tomonidan belgilangan kurs bo'yicha amalga oshiriladi.

7.5. Agar shartnoma shartlari majburiy ravishda o'zgartirilsa, ushbu Qoidalarning 15.2-bandida nazarda tutilgan qoidalar qo'llaniladi.

7.6. Yo'lovchi chiptasini yoki EMDni boshqa shaxsga qayta rasmiylashtirish / almashtirishga yo'l qo'yilmaydi.

7.7. O'zbekiston Respublikasi ichidagi ichki tashish yo'nalishini xalqaro yo'nalishga, shuningdek, teskari tartibda o'zgartirishga yo'l qo'yilmaydi.

8-modda. CHIPTA, ELEKTRON KO'P MAQSADLI HUJJAT (EMD).

8.1. Yo'lovchi chiptasi yoki EMD - yo'lovchini havo transportida tashish, chiptada ko'rsatilgan parvozni amalga oshiruvchi havo kemasida o'rindiq va qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish va bagaj yo'lovchi tomonidan ro'yxatdan o'tgan taqdirda, bagajni belgilangan joyga yetkazib berish shartnomasi tuzilganligini tasdiqlovchi transport hujjatlari hisoblanadi.

8.2. Yo'lovchi chiptasi yoki EMD faqat belgilangan tarif bo'yicha tashish va qo'shimcha xizmat narxi to'langanidan keyin beriladi.

8.3. Yo'lovchi chiptasi yoki EMD Tashuvchi tomonidan tashuvchining reyslari uchun elektron shaklda beriladi.

8.4. Yo'lovchi chiptasi yoki EMD parvoz kuponlarini o'z ichiga oladi, ularning har biri yo'lovchini tashish va unga faqat unda ko'rsatilgan marshrut segmenti, sanasi va parvoziga muvofiq qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish uchun amal qiladi.

8.5. Chipta / qo'shimcha xizmat sotib olinganligining tasdig'i sifatida bronni tasdiqlash / elektron ko'p maqsadli hujjat (EMD) bron qilish vaqtida ko'rsatilgan aloqa shaxsining elektron pochta manziliga yuboriladi.

Pasport nazorati vaqtida chet elga uchayotganda elektron chipta qaytish parvozini tasdiqlovchi hujjat hisoblanadi.

8.6. Yo'lovchi chiptasi/elektron ko'p maqsadli hujjat(EMD) quyidagi shaxsni tasdiqlovchi haqiqiy hujjatlar taqdim etilganda beriladi:

- O'zbekiston Respublikasi fuqarosining pasporti;
- O'zbekiston Respublikasi fuqarosining shaxsiy guvohnomasi;
- chet el fuqarosining O'zbekiston Respublikasida yashash uchun ruxsatnomasi
- fuqaroligi bo'Imagan shaxsning guvohnomasi;
- chet el pasporti (xorijiy fuqarolar va O'zbekiston Respublikasi fuqarolari uchun);
- O'zbekiston Respublikasi vakolatli organlari tomonidan berilgan tug'ilganlik to'g'risidagi guvohnoma.

8.7. Yo'lovchining avtonomlashtirilgan ro'yxatga olish tizimida belgilangan tartibda rasmiylashtirilgan va amaldagi parvoz kuponiga ega elektron yo'lovchi chiptasi bo'lsa, tashishga ruxsat etiladi.

8.8. Avtomatlashtirilgan bronlash tizimida to'g'ri to'ldirilgan EMD mavjud bo'lsa, qo'shimcha xizmat ko'rsatiladi.

8.9. Chipta yoki EMDda ko'rsatilgan ma'lumotlar va Tashuvchining ma'lumotlar bazasidagi ma'lumotlar o'rtaida ziddiyat yuzaga kelgan taqdirda ma'lumotlar bazasi ustunlik qiladi.

8.10. Agar yo'lovchi reysga ro'yxatdan o'tish paytida chipta rasmiylashtirilganidan boshqa shaxsni tasdiqlovchi hujjatini taqdim qilmoqchi bo'lsa, yo'lovchi ro'yxatdan o'tishdan oldin tashuvchi yoki agentga oldindan (24 soat oldin) murojaat qilishi kerak. Aviachipta va avtomatlashtirilgan bronlash tizimida shaxsni tasdiqlovchi hujjatga tegishli o'zgarishlar bo'lsa, Tashuvchi yoki agent ushbu o'zgarishlarni amalga oshirish uchun choralar ko'rishi shart.

9-modda. YO'QOTILGAN, SHIKASTLANGAN YOKI YAROQSIZ BO'LGAN YO'LOVCHI CHIPTASI, ELEKTRON KO'P MAQSADLI HUJJAT (EMD)

9.1. Tashuvchi chipta yoki EMDni bekor qilishi mumkin va agar parvoz kuponini quyidagi maqomlarga ega bo'lsa, tashishni rad etishga haqlisi:

- parvoz kuponini almashtirilgan ("E" holati – (exchange) almashish);
- parvoz kuponini tashish uchun foydalanilgan (maqomi "F" – (flown) parvoz qilingan);
- parvoz kuponini qaytarilgan ("R" holati – (refund) pulni qaytarish);
- parvoz kuponini foydalanish uchun yopilgan («S» holati – (suspend) to'xtatilgan);
- parvoz kuponini foydalanish uchun yopilgan ("V" holati – (void) bekor qilingan).

9.2. Tashuvchi yoki uning vakolatli agenti chiptani haqiqiy emas deb tan oladi va quyidagi hollarda tashishni rad etishga haqlidir:

- chipta kuponlarida tashuvchi yoki uning agenti tomonidan belgilangan tartibda tasdiqlanmagan tuzatishlar mavjud;
- agentning shaxsiy shtampi (validator) yoki chiptalarni sotishning avtomatlashtirilgan tizimi orqali amalga oshirilgan belgilar mavjud bo'lmasa ;
- qalbaki chipta taqdim etilgan bo'lsa (seriya raqamini berishning belgilangan tartibiga rioya qilinmagan, chiptadagi belgilar tashuvchi tomonidan qo'llaniladigan yagona standartdan farq qiladi, chiptada tashuvchi tomonidan qo'llaniladigan bosma xavfsizlik belgilarini mavjud emas va h.k.).

10-modda. CHIPTA, EMD O'TKAZISH.

10.1. Yo'lovchi chiptasini yoki EMD boshqa shaxsga o'tkazilmaydi va foydalanilmaydi.

10.2. Boshqa shaxs nomidan yo'lovchi chiptasini taqdim etgan shaxs foydalanilmagan yo'lovchi chiptasi, uning bir qismi va berilgan barcha qo'shimcha xizmatlar uchun tashish yoki barcha summalarini qaytarish huquqiga ega emas.

11-modda. CHIPTA, ELEKTRON KO'P MAQSADLI HUJJAT (EMD)NING AMAL QILISH MUDDATI.

11.1. Barcha tashish tariflari va EMD maxsus tariflardir, shuning uchun Chiptalar va EMD tashuvchi tomonidan tasdiqlangan tarifni qo'llash va tegishli xizmatlarni ko'rsatish shartlarida belgilangan muddatlarda yo'lovchilarni tashish uchun amal qiladi.

Agar yo'lovchi reysga (parvozga) kelmasa, chipta yoki EMD bekor qilinadi va tarif qoidalariga ko'ra gayta bron qilib bo'lmaydi yoki pul qaytarilmaydi. Faqat foydalanilmagan aeroport yig'im to'lovlari yo'lovchiga qaytariladi.

11.2. Chiptaning amal qilish muddati, agar yo'lovchi chiptaning amal qilish muddati davomida parvozni quyidagi hollarda bajara olmagan bo'lsa, bo'sh joyi bo'lgan Tashuvchining navbatdagi reysiga qadar uzaytiriladi:

- yo'lovchi o'rindig'ini bron qilish tasdiqlanganidan keyin reys bekor qilingan;

- yo'lovchining jo'nash, qo'nish yoki to'xtash joyida rejalashtirilgan to'xtash ("stop-over") amalga oshirilmagan;
- parvoz jadvalida belgilangan vaqtga muvofiq reys bajarilmagan;
- yo'lovchining reyslarning ularish nuqtalariga yetib kelmasligiga sabab bo'lgan harakatlar amalga oshirilgan;
- yo'lovchi to'lagan xizmat klassi o'zgartirilgan;
- yo'lovchiga havo kemasida band (bron) qilingan o'rindig'i berilmagan.

12-modda. TASHISH VA QO'SHIMCHA XIZMATLAR UCHUN TO'LOV

12.1. Yo'lovchilarni reyslarda tashish va qo'shimcha xizmatlarni ko'rsatish uchun Tashuvchi yoki agent transportda tashish hujjatida ko'rsatilgan to'lov kunida avtomatik bronlash tizimi tomonidan belgilangan kurs bo'yicha to'lov amalga oshirilgan mamlakat valyutasida yig'im undiradi.

12.2. Tashuvchi to'lojni naqd va naqdsiz shaklda qabul qiladi. Naqd pulsiz to'lov usullari: Tashuvchining rasmiy veb-sayti, Tashuvchining mobil ilovasi, Tashuvchining aloqa markazi orqali, bank kartasi yoki Humo Air elektron vaucherini orqali.

13-modda. TARIFLAR

13.1. Havo transportida tashish tarifi yo'lovchini tashish va qo'shimcha xizmatlar uchun to'lojni jo'natish joyidan belgilangan manzilgacha hisoblash uchun qo'llaniladi va Tashuvchi tomonidan mustaqil ravishda belgilanadi.

13.2. Tashuvchi yo'lovchini oldindan ogohlantirmsdan tashish va qo'shimcha xizmatlar tariflari narxini o'zgartirishga haqli.

13.3. Qo'llaniladigan tarif tashish hujjati yoki qo'shimcha xizmat ro'yxatdan o'tkazilgan sanada amal qilishi kerak. Yo'lovchi chiptasi, qo'shimcha xizmat, yo'lovchi tomonidan to'langan va Tashuvchi yo'l haqi yoki valyuta kursi o'zgarganligi to'g'risida e'lon qilgunga qadar berilgan qo'shimcha xizmat tarifiga agar yo'lovchi havo transportida tashish shartnomasiga o'zgartirishlar kiritmasa, tashish boshlangan kuni qo'shimcha to'lovsiz amal qiladi,

13.4. Agar yo'lovchi havo transportida tashish shartnomasiga o'zgartirishlar kirtsas, bu esa tashish narxini oshirsa, Tashuvchi qo'shimcha ravishda tariflar o'rtasidagi farqni undiradi: tashish/qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish uchun to'langan yo'l haqi va bunday o'zgartirish kiritilgan kundagi amaldagi tarif farqi. Agar bunday o'zgarishlar natijasida yangi tashishning narxi dastlabki to'langan narxdan past bo'lsa, Tashuvchi farqni yo'lovchiga qaytaradi.

13.5. Yo'l haqi yo'lovchi tomonidan transport hujjati berilgan mamlakat valyutasida yoki Tashuvchi tomonidan belgilangan boshqa valyutada to'lanadi, agar bu sotilgan mamlakatning valyutani tartibga solish qoidalariga zid bo'lmasa.

13.6. Agar transport uchun to'lov tarif e'lon qilingan valyutadan boshqa valyutada amalga oshirilsa, to'lov valyutasidagi ekvivalent to'lov vaqtida amal qiladigan avtomatik bronlash tizimlarida e'lon qilingan tarif asosida hisoblanadi.

Tashuvchi quyidagi qo'shimcha xizmatlarni alohida yoki "paketlar" shaklida ko'rsatish uchun tarifni belgilashga haqli, shu jumladan ular bilan cheklanmagan:

- Parvozlar jadvalidagi o'zgarishlar bilan bog'liq bo'limgan SMS-xabarnomalar (bron raqami va elektron chiptaga havolani yuborish);

- onlayn ro'yxatdan o'tish xizmati;
- avtomobil ijarasi/mehmonxona bronlash/transfer;
- samolyotda o'rindiq tanlash;
- past narx kafolati;
- yo'lovchilarni ixtiyoriy kompleks sug'urta qilish;
- parvoz vaqtida oziq-ovqat, ichimliklar, suvenirlar;
- kuzatuvsiz bolalarni tashish;
- pochta jo'natmalarini tashish.
- oldindan bron qilish ("Narxlarni muzlatish");
- oziq-ovqatga oldindan buyurtma berish;
- birinchi navbatda bortga chiqish;
- qo'shimcha 5 kg qo'l yuki;
- hayvonlarni samolyot salonida va bagaj xonasida tashish;
- musiqa asboblarini tashish;
- ortiqcha yuklarni tashish;
- sport anjomlarini tashish;
- yo'lovchilarni jo'nab ketish aeroportida ro'yxatdan o'tkazish.

14-modda. YIG'IMLAR

14.1. Tashuvchi rasmiy veb-sayt/mobil ilovada aviatashuv uchun chiptani bron qilish uchun to'lov/xizmat yig'imi, shuningdek, agar chipta aloqa markazida bron qilingan bo'lsa, jo'nash sanasini o'zgartirish uchun Tashuvchining aeroportdagi vakillaridan yoki agentlaridan xizmat haqi/jarima undirishga haqli.

14.2. Har qanday to'lov/xizmat to'lovi/jarima, agar qonun hujjatlarida yoki Tashuvchining tarifini qo'llash shartlarida boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, yo'lovchi tomonidan yo'llkira narxidan ortiq miqdorda to'lanadi.

14.3. Yig'imlar/xizmat to'lovlari/jarimalar yo'lovchi tomonidan tashish hujjati berilgan mamlakat valyutasida yoki Tashuvchi tomonidan belgilangan boshqa valyutada to'lanadi, agar bu sotilgan mamlakatning valyutani tartibga solish qoidalariiga zid bo'lmasa.

14.4. To'lovlar/xizmat to'lovlari/jarimalar miqdori Tashuvchining ichki qoidalari bilan belgilanadi.

14.5. Tashuvchining agentlari bilan chipta bron qilishda xizmat haqi miqdori Agentlarning o'zları tomonidan belgilanadi.

15-modda. YO'LOVCHI TASHABBUSI (XOHISHI) BILAN TASHISH SHARTNOMASINI BEKOR QILISH

15.1. Yo'lovchi tashishni rad etishga va chipta narxini ushbu moddaning bandlarida belgilangan miqdorda qaytarishga haqli.

15.2. Chipta narxi quyidagi hollarda to'liq qaytariladi:

- Tashuvchining aybi bilan reysning bekor qilinishi yoki 10 soatdan ortiq kechikishi sababli Yo'lovchi uchishdan bosh tortsa;
- Jadvalda ko'rsatilgan dastlabki vaqtga nisbatan jo'nash vaqtining 1 soatdan ortiq mavsumiy o'zgarishi munosabati bilan;
- Samolyot chiptada ko'rsatilgan aeroportga qo'nmanligi va yo'lovchining ushbu bortda jo'nab ketish aeroportiga qaytganligi sababli;
- yo'lovchini bronga muvofiq o'rindiq bilan ta'minlashning iloji bo'lmasa;
- u bilan birga bitta havo kemasida sayohat qilayotgan Yo'lovchi yoki oila a'zosining kasallanishi yoki vafot etishi tibbiy xulosa bilan tasdiqlangan holatda Yo'lovchi tashishni rad etishga majbur bo'lsa;
- Agar u bilan birga bitta havo kemasida sayohat qilayotgan yo'lovchi yoki oila a'zosi kasallik/jarohat tufayli tashishni rad etishga majbur bo'lsa, yo'lovchi jo'nab ketishning mumkin emasligi to'g'risida tashuvchini zudlik bilan xabardor qilgan bo'lsa (mahalliy reyslarda belgilangan parvozdan kamida 2 soat oldin, va xalqaro reyslarda parvozdan kamida 3 soat oldin), chipta sotib olingan kundan keyin kasallikning yuzaga kelganligini tibbiy tasdiqnomasi va yo'lovchilar o'rtasidagi munosabatlarni tasdiqlovchi hujjatlar taqdim etilsa.

15.3. Qo'shimcha xizmatlar narxi quyidagi hollarda to'liq qaytariladi:

- Tashuvchining aybi bilan reysning bekor qilinishi yoki 10 soatdan ortiq kechikishi sababli Yo'lovchi uchishdan bosh tortsa;
- Jadvalda ko'rsatilgan dastlabki vaqtga nisbatan jo'nash vaqtining 1 soatdan ortiq mavsumiy o'zgarishi munosabati bilan;
- yo'lovchiga oldindan bron qilingan o'rindiqni berish imkoniyati bo'lmaganda;
- u bilan birga bitta havo kemasida sayohat qilayotgan yo'lovchi yoki oila a'zosining kasallanishi yoki vafot etishi sababli Yo'lovchi uchishni rad etishga majbur bo'lsa, va bu holat tibbiy xulosa bilan tasdiqlangan vaziyatda shartlar 15.2-bandda tavsiflangan shartlar bilan bir xil bo'lsa.

15.4. Chipta narxi quyidagi hollarda tarif shartlarida belgilangan miqdorda qaytariladi:

- Agar yo'lovchi chiptani sotib olishdan oldin sodir bo'lgan va tibbiy hujjat bilan tasdiqlanmagan kasallik yoki jarohat tufayli uchishdan bosh tortsa.
- yo'lovchi uchishdan boshqa ixtiyor ravishda bosh tortgan taqdirda.

15.5 Tashuvchi xizmatlarni ko'rsatish bilan bog'liq xarajatlarni bron qilish paytida va/yoki tashish vaqtida ko'rsatilgan qo'shimcha xizmatlarning narxi qaytarilmaydi.

16-modda. TASHUVCHINING TASHABBUSI BILAN TASHUV SHARTNOMASINI BEKOR QILISH

16.1. Tashuvchi O'zbekiston Respublikasining qonun hujjatlarida nazarda tutilgan hollarda yuk tashish shartnomasini bir tomonlama tartibda bekor qiladi:

- yo'lovchining samolyot parvozidan oldin ko'rikdan o'tishni rad etishi;
- yo'lovchi tomonidan "Yo'lovchilar va bagajni havo transportida tashish qoidalari"ni (O'zbekiston Respublikasi Davlat aviatsiya nazorati organi rahbarining 2011 yil 29 iyundagi buyrug'i bilan tasdiqlangan) buzilishi (yoki) yo'lovchi tomonidan havo kemasining parvozi xavfsizligiga tahdid solinishi;
- yo'lovchining o'zi sog'lig'iga yoki havo kemasi bortida bo'lgan shaxslar va mol-mulk xavfsizligiga tahdid soladigan, shuningdek, boshqa yo'lovchilarga noqulaylik tug'dirishi mumkin bo'lgan alkogol ichimliklari ta'sirida, giyohvandlik yoki zaharli moddalar ta'sirida mastlik holatida bo'lsa;

• yo'lovchilarning havo kemasi bortida aviatsiya qonunchiligidagi nazarda tutilgan majburiyatlarini bajarmaganligi.

16.2. Yo'lovchining alkogol, giyohvandlik yoki toksik mastlik holati qonun hujjatlarida belgilangan tartibda tibbiy ko'rikdan o'tkazilishi bilan tasdiqlanadi.

16.3. Agar yo'lovchi Tashuvchining iltimosiga binoan aeroportda ro'yxatdan o'tish vaqtida to'lov kartasining asl nusxasini va karta egasining shaxsini tasdiqlovchi hujjatni taqdim eta olmasa, unga reysga kiritilishi rad etilishi mumkin. Tashuvchi bu bilan bog'liq xarajatlar uchun javobgar emas.

16.4. Ushbu moddaning bandlarida nazarda tutilgan hollarda tashish shartnomasi bekor qilinganda, chiptaning qiymati yo'l haqini qo'llash shartlarida belgilangan miqdorda qaytariladi.

17-modda. CHIPTALAR VA QO'SHIMCHA XIZMATLAR NARXALARINI QAYTARISH TARTIBI

17.1. Chipta va qo'shimcha xizmatlar qiymatini qaytarish O'zbekiston Respublikasi qonunchiligidagi, ushbu Qoidalarda va sotib olingan tarifda nazarda tutilgan hollarda amalga oshiriladi.

17.2. Yo'lovchining xohishiga ko'ra chipta va qo'shimcha xizmatlar qiymatini qaytarish naqd pul yoki Tashuvchining bronlash tizimidagi yo'lovchining shaxsiy kabinetiga vaucher ko'rinishida, kelgusida aviachiptalar va qo'shimcha xaridlar uchun foydalanish uchun amalga oshirilishi mumkin bo'lgan, ularni sotib olish usulidan qat'i nazar, tarifni qo'llash qoidalariga muvofiq, Tashuvchi tomonidan belgilangan qo'shimcha xizmat narxini qaytarish shartlari orqali amalga oshiriladi.

17.3. Parvoz majburiy yoki ixtiyoriy ravishda bekor qilingan taqdirda, sotib olingan tarifda belgilangan tartibda qayta hisob-kitob qilinadi. Qayta hisoblash uchun chipta taqdim etilganda, yo'lovchidan sotib olingan tarifda ko'zda tutilgan parvozni bekor qilish uchun yig'im undiriladi.

17.4. Chipta va qo'shimcha xizmatlar narxini qaytarish masalasini ko'rib chiqish uchun Yo'lovchi tashuvchining ofisiga barcha zaruriy hujjatlar ilova qilingan holda yozma ariza berishi kerak.

17.5. So'rovni ko'rib chiqish muddati har bir alohida holatga bog'liq, lekin so'rov muddati ko'rib chiqish uchun ariza qabul qilingan kundan boshlab 3 (uch) oydan oshmasligi kerak.

17.6. Chipta sotib olingan joydan tashqari savdo nuqtalarida yoki agentliklarda pulni qaytarishga ruxsat berilmaydi.

17.7. Chipta uchun qilingan to'lovni qaytarishda tashuvchi chiptani sotib olishda foydalanilgan to'lov usulidan foydalangan holda va bir xil pul birligida uni qaytarish huquqini o'zida saqlab qoladi.

4-BOB. YO'LOVCHILAR TASHISH

18-modda. YO'LOVCHILARGA UCHIB KETISHDA XIZMAT KO'RSATISH

18.1. Tashuvchi tomonidan jo'nab ketish aeroportida yo'lovchilarni ro'yxatdan o'tkazish xizmatlarini ko'rsatish uchun qo'shimcha to'lov undirilishi mumkin, hujjatlarning belgilangan talablarga muvofiqligini tekshirishni talab qiluvchi maxsus toifadagi yo'lovchilar bundan mustasno. Jo'nab ketish aeroportidagi ro'yxatdan o'tish kassasida bortga chiqish talonini olish uchun yo'lovchi ushbu xizmat uchun Tashuvchi tomonidan belgilangan tarif bo'yicha oldindan to'lashi kerak.

18.2. Qoidalarning 18.1-bandida ko'rsatilgan tartib bilan bir qatorda, yo'lovchi reysga mustaqil ravishda ro'yxatdan o'tish va samolyotning rasmiy veb-saytida/ Tashuvchi mobil ilovasida bepul onlayn ro'yxatdan o'tish orqali bortga chiqish talonini mobil qurilmada chop etish/saqlash huquqiga ega.

18.3. Reys uchun yo'lovchining bagajini tekshirish xizmati to'lovni talab qilmaydi.

18.4. Yo'lovchi belgilangan ro'yxatga olish tartib-qoidalarini o'tkazish va bagajni ro'yxatdan o'tkazish uchun aeroportga yo'lovchilarni ro'yxatdan o'tkazish va bagajni ro'yxatdan o'tkazish joyiga

oldindan, ro'yxatdan o'tish muddati tugashidan kechiktirmay kelishi kerak, shuningdek ko'rikdan o'tishi va hududidan parvoz jo'nab ketayotgan davlat qonunchiligidagi nazarda tutilgan chegara, bojxona, sanitariya-karantin, veterinariya, fitosanitariya nazorati turlariga doir talablarni bajarishi lozim.

18.5. Yo'lovchini reysga ro'yxatdan o'tkazishda tashuvchi quyidagi hujjalarning mayjudligini tekshiradi: chipta, pasport yoki chiptani rasmiylashtirishda foydalanilgan shaxsni tasdiqlovchi boshqa hujjat, yo'lovchilarning ayrim toifalarini va ularning bagajlarini tashish shartlarini tasdiqlovchi zarur hujjalilar (tug'ilganlik haqidagi guvohnoma), bolaning ota-onasi, farzand asrab oluvchilari, vasiylari yoki homiylari tomonidan uchinchi shaxslar tomonidan bolani tashish uchun notarial tasdiqlangan roziliği/ishonchnomasi, tibbiy xulosa, veterinariya guvohnomasi va boshqalar).

18.6. Xalqaro reysga ro'yxatdan o'tish kamida 3 (uch) soat oldin boshlanadi va havo kemasining jo'nash vaqtidan 50 (ellik) daqiqa oldin tugaydi, agar jo'nash aeroporti qoidalarida boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa, bu haqda Tashuvchi yo'lovchilarni Tashuvchining Rasmiy veb-sayti orqali xabardor qiladi. Ro'yxatdan o'tish vaqtiga kech qolgan yo'lovchi ushbu reysda tashishga qabul qilinmaydi. Mahalliy reyslarni (O'zbekiston bo'y lab) ro'yxatdan o'tkazish kamida 2 (ikki) soat oldin boshlanadi va havo kemasini jo'nash vaqtiga 40 (qirq) daqiqa qolganda tugaydi, agar jo'nash aeroporti qoidalarida boshqacha tartib nazarda tutilgan bo'lmasa, bu haqda Tashuvchi yo'lovchilarni Tashuvchining rasmiy veb-sayti orqali xabardor qiladi. Ro'yxatdan o'tish vaqtiga kech qolgan yo'lovchi ushbu reysda tashishga qabul qilinmaydi.

18.7. Reysga jo'natish aeroportida ro'yxatdan o'tkazish tartibini bajarish uchun yo'lovchi Tashuvchiga quyidagi hujjalarning asl nusxalarini taqdim etishi kerak:

- O'zbekiston Respublikasi qonun hujjalarda va/yoki O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarida nazarda tutilgan shaxsni tasdiqlovchi hujjat;
- yo'lovchining xorijiy davlatga kirish huquqini tasdiqlovchi hujjalilar (vizalar yoki vizasiz kirish huquqini beruvchi hujjalilar);
- ayrim toifadagi yo'lovchilar va ularning yuklarini tashish shartlarini tasdiqlovchi zarur hujjalilar (ota-onalar, farzandlikka oluvchilar, vasiylar yoki homiylarning bolani tashishga notarial tasdiqlangan roziliği, kuzatib borish uchun ishonchnoma, tibbiy xulosa, veterinariya guvohnomasi va boshqalar).

18.8. 18.7-bandda ko'rsatilgan hujjalardan birortasi bo'limgan taqdirda, ushbu Qoidalarga muvofiq Tashuvchi yo'lovchiga tashishni rad etishga haqli.

18.9. Tashuvchi chiqish, to'xtash, transfer yoki kirish davlatlarining yo'lovchi va davlat xizmatlari (bojxona, chegara, immigratsiya, xavfsizlik xizmatlari va boshqalar) o'rtasidagi munosabatlar uchun javobgar emas.

18.10 Tashuvchi quyidagi hollarda ro'yxatdan o'tish yoki havo kemasiga o'tqazish paytida yo'lovchidan to'lov amalga oshirilgan bank kartasining asl nusxasini talab qilishga haqli:

- Tashuvchining bron qilish va axborot markazi orqali xarid qilganida;
- Tashuvchining rasmiy veb-saytida bron qilish yoki qayta bronlashda, agar yo'lovchi tashish haqini to'lashda bank kartasining asl nusxasini taqdim etish zarurligi haqida ogohlantirilgan bo'lsa.

18.11. Bagajni/qo'l yukini ro'yxatdan o'tkazish va rasmiylashtirishda yo'lovchi barcha yuklärni va bagaj bo'limida/samolyot salonida tashish uchun mo'ljallangan barcha qo'l yuklärni vaznini tortish uchun taqdim etishi shart. Agar bagaj/qo'l yuki ilgari to'lanmagan bo'lsa yoki bagaj/qo'l bagajining haqiqiy og'irligi avval to'langanidan oshsa, to'lov e'lon qilingan tegishli tariflar bo'yicha qabul qilinadi.

18.12. Agar qo'l yukining o'lchami, og'irligi va soni soni Tashuvchi tomonidan ruxsat etilgan me'yordan oshsa, u bagaj sifatida ro'yxatdan o'tkaziladi va to'lov tegishli e'lon qilingan tariflar bo'yicha qabul qilinadi.

18.13. Agar yo'lovchi qo'l yuki/bagaji narxini to'lashdan bosh tortsa, tashuvchi qo'l yuki/bagajini reysda tashish uchun qabul qilishni rad etishga haqli.

18.14. Agar sizda chipta va shaxsni tasdiqlovchi hujjatlar bo'lsa, ro'yxatdan o'tish kassasida yo'lovchiga samolyotga chiqish talonlari beriladi, unda yo'lovchining ismi va familiyasi, yo'nalishi, jo'nash sanasi va parvoz raqami, reysga chiqishning boshlanish va tugash vaqtini, bortga chiqish darvozasi raqami (faqat aeroportda bortga chiqish uchun berilgan), samolyotga chiqish zonasini va samolyot bortidagi o'rindiq raqami ko'rsatiladi.

18.15. Reysga chiqarish bortga chiqish talonida ko'rsatilgan vaqtga muvofiq boshlanadi va tugaydi.

18.16. Yo'lovchilar shaxsni tasdiqlovchi hujjat (agar kerak bo'lsa, 18.5-bandda ko'rsatilgan hujjatlar) va bortga chiqish talonini ko'rsatgandan so'ng samolyotga chiqariladi. Bortga chiqarish vaqtini tugashiga kechikkan yo'lovchi ushbu reysda tashishga qabul qilinmaydi.

18.17. Yo'lovchi murakkab yo'naliш bo'yicha (tashuvchining bir nechta bog'lovchi reyslari) bo'lganida, yo'lovchi reysni o'z vaqtida ro'yxatdan o'tkazish uchun mustaqil ravishda javobgar bo'ladi.

19-modda. MUSTAQIL RO'YXATDAN O'TISH

19.1. Tashuvchining barcha reyslari uchun yo'lovchi Tashuvchining rasmiy veb-sayti www.flyhumo.com yoki Humo Air mobil ilovasi orqali mustaqil ravishda (onlayn) ro'yxatdan o'tish imkoniyatiga ega.

19.2. Onlayn ro'yxatdan o'tishdan oldin yo'lovchi Tashuvchining rasmiy veb-saytida e'lon qilingan onlayn ro'yxatdan o'tish qoidalarini o'qib chiqishi va ular bilan roziligini tasdiqlashi kerak.

19.3 Tashuvchining reyslariiga yo'lovchilarni onlayn ro'yxatdan o'tkazish rejalahtirilgan reysning jo'nash vaqtidan 24 (yigirma to'rt) soat oldin amalga oshiriladi va rejalahtirilgan reysning jo'nash vaqtidan 3 (uch) soat oldin tugaydi, agar tashuvchining rasmiy veb-saytida boshqacha qoida nazarda tutilgan bo'lmasa. Onlayn ro'yxatdan o'tish yopilgandan so'ng, barcha yo'lovchilarni ro'yxatdan o'tkazish va ro'yxatdan chiqarish bo'yicha operatsiyalar jo'nab ketish aeroportida amalga oshiriladi.

19.4 Yo'lovchilarning quyidagi toifalari mustaqil ravishda ro'yxatdan o'tishlari mumkin:

- Tashuvchining rasmiy veb-saytida ko'rsatilgan shaharlardan tashuvchi reyslarida uchayotgan yo'lovchilar;
- kattalar yo'lovchilari va kuzatuvchisi hamrohligidagi bolalar*;
- hayvonlarsiz yo'lovchilar;
- maxsus qo'shimcha xizmatlarga muhtoj bo'lmagan yo'lovchilar, masalan, nogironlarga hamrohlik qilish, ota-onasiz bolani kuzatib borish va hokazo.

19.5 Onlayn ro'yxatdan o'tish tartibini tugatgandan so'ng, yo'lovchi chiptada ko'rsatilgan reysning jo'nash vaqtiga kamida 120 daqiqa qolganda aeroportga keladi va bortga chiqish talonini olish uchun ro'yxatdan o'tish kassasiga boradi, so'ngra shaxsni tasdiqlovchi hujjat va bortga chiqish talonini taqdim etish orqali xavfsizlik xizmatidan o'tadi.

Haqiqiy jo'nash vaqtini chipta va bortga chiqish talonida ko'rsatilgan vaqtdan farq qiladigan bo'lsa, yo'lovchi jo'nab ketish aeroportidagi bildirishnomalar/ma'lumotlar taxtalariga murojaat qilishi kerak.

19.6 Parvoz xavfsizligini ta'minlash va havo kemalarining markazlashuvini ta'minlash uchun tashuvchi zarur hollarda parvoz uchun onlayn ro'yxatdan o'tish vaqtida yo'lovchiga tayinlangan o'rindiqni o'zgartirish huquqini o'zida saqlab qoladi.

19.7 Yo'lovchi murakkab yo'naliш bo'yicha (tashuvchining bir nechta bog'lovchi reyslari) bo'lsa, yo'lovchi mustaqil ravishda reysga o'z vaqtida ro'yxatdan o'tish va bortga chiqish talonini olishi shart. Kechiktirilgan ro'yxatdan o'tish va bosma bortga chiqish talonining yo'qligi natijasida yuzaga kelgan holatlar uchun faqat yo'lovchi javobgar bo'ladi.

20-modda. YO'LOVCHILAR, QO'L YUKLARI VA BAGAJLARINI PARVOZDAN OLDIN KO'ZDAN KECHIRISH.

20.1 Parvoz xavfsizligini ta'minlash uchun yo'lovchi, bagaj, qo'l yuki, shu jumladan yo'lovchi olib yuradigan buyumlar parvozdan oldin majburiy ko'rikdan o'tkaziladi. Parvoz oldidan tekshiruv jo'nash aeroportida xavfsizlik xizmati xodimlari tomonidan amalga oshiriladi.

20.2 Parvoz oldidan tekshirish vaqtida yo'lovchining shaxsini tasdiqlovchi hujjatlar tashish hujjatlari bilan tasdiqlanadi.

20.3 Agar yo'lovchi parvozdan oldin ko'rikdan o'tishdan bosh tortsa, tashuvchi tarifni qo'llash shartlariga muvofiq tashish uchun to'lovnini qoplagan holda uni tashishni rad etishga (havo transportida tashish shartnomasini bir tomonlama bekor qilishga) haqli.

20.4 Agar qo'l yuki, bagajini tekshirish va yo'lovchini shaxsiy ko'zdan kechirish paytida tashish taqiqlangan moddalar va buyumlar aniqlansa, to'langan bagaj/qo'l yukining narxi qaytarilmaydi.

20.5 Havo kemasida (samolyotda) uning barcha tashqi eshiklari yopilganidan boshlab va ushbu eshiklarning birortasi tushirish uchun ochilgunga qadar, yo'lovchining roziligidan qat'iy nazar, Tashuvchining yoki aeroportning vakolatli shaxslari qaroriga binoan parvoz xavfsizligini ta'minlash uchun tekshiruv o'tkazilishi mumkin.

21-modda. HAVO KEMASI(SAMOLYOT) SAHNIGA CHIQARISH

21.1 Yo'lovchilar rejalashtirilgan parvozdan 40 daqiqa oldin samolyotga chiqariladi. Yo'lovchi reysning rejalashtirilgan jo'nashidan kamida 50 daqiqa oldin bortga chiqish joyida bo'lishi kerak. Belgilangan vaqtidan kechikib kelgan yo'lovchi ushbu reysga chiqarilmaydi.

21.2 Belgilangan bortga chiqish vaqtiga yetib kelmagan yo'lovchiga ushbu reysda tashish rad etiladi. Havo kemasiga chiqa olmagan ro'yxatdan o'tgan yo'lovchining bagaji havo kemasidan olib tashlanishi va majburiy ko'rikdan o'tkazilishi kerak.

21.3 Yo'lovchilarni havo kemasiga chiqarish vaqtida Tashuvchi qo'l yukini havo kemasini salonida bepul olib yurish mumkin bo'lgan qo'l yuki normasiga muvofiqligini tekshirishga haqli. Muvofiq bo'Imagan taqdirda, belgilangan tariflar bo'yicha to'lov undiriladi.

21.4 Yo'lovchi bortga chiqqach, ekipaj a'zolarining ruxsatsiz havo kemasini tark etishi taqiqlanadi. Aks holda, bu harakat halokatli hisoblanadi va havo kemasini komandirining qarori bilan Yo'lovchini tashish rad etilishi mumkin.

21.5 Agar yo'lovchi havo kemasiga o'tirgandan keyin parvoz qilishdan bosh tortsa, aviatsiya xavfsizligi talablariga muvofiq havo kemasi va yo'lovchilarni parvoz oldidan takroriy tekshirish o'tkaziladi. Bunday hollarda Tashuvchi yo'lovchidan parvozning kechikishi/bekor qilinishi natijasida yetkazilgan zararni undirishga haqli.

22-modda. UCHIB KELISHDA YO'LOVCHILARGA XIZMAT KO"RSATISH

22.1 Yo'lovchi manzilga yetib kelganidan so'ng aeroport terminaliga (aerovokzaliga) olib boriladi va u yerda ro'yxatdan o'tgan yukini oladi.

22.2 Agar kirish mamlakatining qonunlarida bu nazarda tutilgan bo'lsa, yo'lovchi quyidagilardan o'tishi kerak:

- sanitariya-karantin nazorati (agar kerak bo'lsa);
- pasport nazorati (shu jumladan doimiy yashash uchun kelgan Yo'lovchi tomonidan ma'lum varaqni to'ldirish);

- bojxona ko'rigidan o'tish (jumladan, bojxona deklaratsiyasini to'ldirish).

22.3 Nogiron va imkoniyati cheklangan aholi guruhlari, hamrohlik qiluvchi shaxslar, shuningdek, kuzatuvsiz bolalar samolyotdan oxirgi navbatda tushiriladi.

22.4 Harakati cheklangan yo'lovchini nogironlar aravachasida (yig'iladigan kursida) tashishda Tashuvchi yoki vakolatli agent bunday yo'lovchini havo kemasi sahnidan aeroportga yetkazish to'g'risida aeroportni oldindan xabardor qilishi shart.

23-modda. JADVAL, JADVALNI O'ZGARTIRISH, KECHIKISH, PARVOZNI BEKOR QILISH.

23.1 Muntazam yo'lovchi tashish reyslari e'lon qilingan jadvalga muvofiq amalga oshiriladi.

23.2 E'lon qilingan havo kemalari jadvali har bir rejalashtirilgan parvoz uchun quyidagi ma'lumotlarni aks ettiradi:

- 1) jo'nab ketish aeroporti;
- 2) borish aeroporti;
- 3) havo kemalari harakati jadvaliga ko'ra havo kemasi qo'nishi rejalashtirilgan transport yo'nalishi bo'ylab joylashgan aeroport(lar);
- 4) Tashuvchining kodи;
- 5) reys (parvoz) raqami;
- 6) reys (parvoz) amalga oshiriladigan hafta kunlari;
- 7) jo'nash vaqt (jo'nash aeroportidagi mahalliy vaqt);
- 8) kelish vaqt (kelish aeroportidagi mahalliy vaqt);
- 9) reysni amalga oshirish muddati;
- 10) samolyot tur(lar)i.

Samolyotlar harakati jadvalida qo'shimcha ma'lumotlar bo'lishi mumkin.

23.3 Tashuvchining chiptasida, jadvalida va e'lon qilingan boshqa parvozlar jadvallarida ko'rsatilgan uchish (kelish) vaqt va havo kemasining turi kafolatlanmaydi va tashish shartnomasining majburiy sharti emas.

23.4 Tashuvchi parvozlar xavfsizligi va/yoki aviatsiya xavfsizligi shartlari yoki Tashuvchiga bog'liq bo'limgan shartlar (uchish, qo'nish aeroportida, yo'nalish bo'ylab ob-havo sharoiti, samolyotning uchishi uchun uchish-qo'nish yo'lagining tayyor emasligi, davlat organlarining talablari va boshqalar) talab qilgan taqdirda, yo'lovchi chiptasida ko'rsatilgan parvozni bekor qilishi, qayta rejalashtirishi yoki kechiktirishi, havo kemasini almashtirishi va tashish yo'nalishini (qo'nish nuqtasini) o'zgartirishi mumkin.

23.5 Tashuvchi o'z vakolatlari doirasida tuzilgan tashish shartnomasiga muvofiq tashishning o'z vaqtida bajarilishini ta'minlash uchun barcha choralarни ko'rish majburiyatini oladi.

23.6 Jadval Tashuvchi tomonidan yo'lovchilarni oldindan ogohlantirmasdan o'zgartirilishi mumkin. Jadvaldagи o'zgarish parvozning kechikishini anglatmaydi.

23.7 Agar reys ilgari bekor qilingan bo'lsa yoki parvozning jo'nash vaqt 3 soatdan ko'proqqa o'zgartirilsa, Tashuvchi yo'lovchining xohishiga ko'ra keyingi reysga chiptani bepul qayta bronlashi yoki chiptaning foydalanimagan parvoz segmentlari to'liq qiymatini qaytarishi shart.

23.8 Tashuvchi havo kemasining turini bu haqida yo'lovchini xabardor qilmasdan o'zgartirishga haqli.

23.9 Tashuvchi oldindan sotib olingen o'rindiqni yo'lovchilarni joylashtirish tugallangandan keyin ham operatsion yoki xavfsizlik nuqtai nazaridan boshqa istalgan joyga o'zgartirish huquqini o'zida saqlab qoladi. Tashuvchi yo'lovchini ilgari sotib olingen shunga o'xshash qatordagi muqobil o'rindiq bilan ta'minlash uchun maksimum harakat qiladi.

23.10 Agar havo kemasini almashtirish, parvozni kechiktirish yoki bekor qilishda shunga o'xshash turdag'i o'rindiqni taqdim etishning iloji bo'lmasa, yo'lovchi belgilangan qoidalarga muvofiq (belgilangan tartibda) o'rindiqni sotib olish uchun pul qiyomatini qaytarishga haqli.

23.11 Tashuvchi aviatashuvni bron qilishda yo'lovchi o'z aloqa ma'lumotlarini (telefon raqami, elektron pochta manzili va boshqalar) taqdim etmagan bo'lса, reys bekor qilinganligi yoki har qanday parvoz parametrlarining o'zgarishi (jadvaldagi, yo'nalishdagi o'zgarishlar,) to'g'risida yo'lovchini xabardor qilmagani uchun javobgar emas, shu jumladan yo'lovchi noto'g'ri aloqa ma'lumotlarini taqdim etgan bo'lса yoki abonent raqami xizmat doirasidan tashqarida bo'lса. Bunday hollarda, Tashuvchi yo'lovchiga xabardor qilmaganligi natijasida yetkazilgan zararni qoplamaydi.

23.12 Tashuvchi, agar uning aybi bo'lmasa, yo'lovchini parvozlar jadvalidagi o'zgarishlar, jo'nab ketish/kelish aeroportlaridagi o'zgarishlar, parvozlarni bekor qilish yoki boshqa o'zgarishlar to'g'risida xabardor qilmaganlik uchun javobgar emas.

23.13 Tashuvchining rozilgisiz boshqalar tomonidan e'lon qilingan jadvallardagi xatolar, buzilishlar yoki kamchiliklar uchun Tashuvchi javobgar emas.

23.14 Tashuvchi boshqa Tashuvchilarining reyslari bilan ulanishni ta'minlash uchun javobgar emas.

23.15 Tashuvchi havo transportida tashish shartnomasi bo'yicha majburiyatlarni yoki uning bir qismini boshqa Tashuvchiga o'tkazish huquqiga ega.

24-modda. REYS (PARVOZ) BEKOR QILINGAN YOKI KECHIKTIRILGAN HOLATDA TASHUVCHINING YO'LOVCHI OLDIDAGI JAVOBGARLIGI

24.1. Tashuvchining aybi bilan reys bekor qilingan yoki kechiktirilgan yoki havo kemasi kechikib kelganligi sababli tashish yo'nalishi o'zgargan taqdirda Tashuvchi yo'lovchilar uchun jo'nash va oraliq punktlarida quyidagi xizmatlarni tashkil etadi:

1) bitta telefon suhbati yoki bitta telegramma yuborish yoki boshqa aloqa xizmatlaridan bir martalik foydalanish;

2) jo'nash yoki boshqa transport vositalarida tashishni kutish vaqtida oziq-ovqat va ichimlik suvi bilan ta'minlash;

3) agar tashuvchining qoidalarida belgilangan muddat kutish vaqtidan oshib ketgan bo'lса, mehmonxona bilan ta'minlash;

4) yo'lovchini jo'nab ketishni kutish davrida vaqtincha yashash joyiga va orqaga qaytarish uchun transport bilan ta'minlash;

5) chiptaga kiritilgan ulanish reyslariga kechikish bilan bog'liq xarajatlarni to'lash.

6) Tashuvchining chiptasida ko'rsatilgan ulanish reyslariga kechikish bilan bog'liq xarajatlarni to'lash.

Ushbu bandda ko'rsatilgan xizmatlar yo'lovchilarga qo'shimcha to'lovsiz taqdim etiladi.

24.2. Yo'lovchining iltimosiga ko'ra, unga xat beriladi yoki tashuvchining maxsus tayinlangan mansabдор shaxsi tomonidan tashishning kechikish sabablari to'g'risida chiptaga belgi qo'yiladi.

5-BOB. MUAYYAN TOIFADAGI YO'LOVCHILARNI TASHISH.

25. UMUMIY QOIDALAR

25.1 Muayyan toifadagi yo'lovchilarga qo'shimcha xizmatlar ko'rsatishda, transport xavfsizligining tegishli darajasini ta'minlash va davlat organlarining talablariga riosa qilingan holda umumiylashish shartlari amal qiladi.

26-modda. HAMROHLIKDA KETAYOTGAN BOLALARINI TASHISH

26.1 Har bir bola, shu jumladan o'rindiq band qilmagan chaqaloq (2 yoshgacha bo'lgan bola) uchun alohida chipta rasmiylashtiriladi.

26.2 Agar tizimda chaqaloq (2 yoshgacha bo'lgan bola) uchun alohida rasmiylashtirilgan chipta bo'lmasa, chaqaloqni reysda qabul qilishning texnik imkoniyati yo'qligi sabab Tashuvchi uni parvozga qabul qilishni rad etishga haqli, yoki yo'lovchi belgilangan tarif bo'yicha aviachipta berish uchun xizmat haqini to'laganidan keyin chaqaloqqa chipta rasmiylashtiradi.

26.3 Yo'lovchi chiptasini rasmiylashtirishda va bolani ro'yxatdan o'tkazish jarayonida bolaning yoshini va bola bilan sayohat qilayotgan ota-onalardan biri bilan munosabatlarini tasdiqlovchi hujjatning asl nusxasini taqdim etishi shart. Bolaning yoshi chiptada ko'rsatilgan dastlabki jo'nash joyidan tashish amalga oshiriladigan sanadan hisobga olinadi.

26.4 Bola 18 yoshga to'lgan yo'lovchi (ota-on, vasiy yoki ularning ishonchli vakili asl notarial tasdiqlangan ishonchnoma bilan) hamrohligida sayohat qilishi kerak, u sayohatning barcha bosqichlarida, shu jumladan samolyotda/parvozlarda o'zgarishlar, ro'yxatga olish rasmiylashtiruvi, bojxona va chegara nazoratida ro'yxatdan o'tkazish va boshqalar uchun javobgar bo'lishi mumkin.

26.5 Ichki va xalqaro tashishlarda yo'lovchi 2 yoshgacha bo'lgan bitta bolani alohida o'rindiq bilan ta'minlamasdan va berilgan majburiy chiptasi holda bepul o'tkazish huquqiga ega.

1) Agar 2 yoshgacha bo'lgan bola ichki yoki xalqaro reysda alohida o'rindiq bilan tashilgan bo'lsa, uni tashish uchun standart tarifning 100% to'lanadi yoki yo'lovchi bola uchun agar mavjud bo'lsa, maxsus tarifdagi chiptani sotib olish huquqiga ega.

2) 2 yoshdan 14 yoshgacha bo'lgan bolalar ichki yo'naliishlarda standart yo'l haqining 100 foizi to'langan holda tashiladi yoki yo'lovchi mavjud bo'lsa, voyaga yetmaganlar uchun maxsus tarif bo'yicha chipta sotib olish huquqiga ega;

3) 2 yoshdan 11 yoshgacha bo'lgan bolalar, shu jumladan xalqaro yo'naliishlarda standart tarifning 100 foizi miqdorida tashiladi yoki yo'lovchi mavjud bo'lsa, voyaga yetmaganlar uchun maxsus tarif bo'yicha chipta sotib olish huquqiga ega;

26.6 Bolalar chegirmalari chiptalarga taalluqli emas.

26.7 Chiptani bron qilishda bolaning tug'ilgan sanasi ko'rsatilishi kerak. Bolaga hamrohlik qilayotgan Yo'lovchi Tashuvchiga yo'lovchi chiptasini sotib olayotganda va ro'yxatdan o'tish paytida bolaning yoshini va bola bilan birga ketayotgan ota-onalardan biri bilan munosabatlarini tasdiqlovchi hujjatning asl nusxasini - bolaning tug'ilganlik haqidagi guvohnomasini, shuningdek xalqaro reysda pasportini ko'rsatishi shart. Tashuvchi bolaning yoshini tekshirishga haqli. Agar bolaning haqiqiy yoshi chipta bron qilishda ko'rsatilganiga to'g'ri kelmasa, Tashuvchi uni tashishni rad etishga yoki bolaning haqiqiy yoshiga mos keladigan chegirmadan foydalangan holda yangi chipta olishni talab qilishga haqli.

26.8 Agar 16 yoshgacha bo'lgan shaxs ota-onasi hamrohligida sayohat qilsa va o'zini pasporti bilan tasdiqlasa, u hamrohlik qiluvchi ota-onaning maqomini tasdiqlovchi tug'ilganlik to'g'risidagi guvohnomaga ega bo'lishi kerak (har xil familiyalar mavjud bo'lsa, familiyalarni o'zgartirish bilan yangi nikohlar to'g'risidagi guvohnoma; ota-onasi vafot etgan, bedarak yo'qolgan yoki ota-onalik huquqididan mahrum bo'lgan taqdirda vasiylik, homiylik to'g'risidagi hujjat).

26.9 Agar bola boshqa kattalar hamrohligida sayohat qilsa, jo'nab ketayotganda pasport nazorati paytida bolaning ketishi uchun notarial tasdiqlangan ruxsatnomasi va ishonchnomani asl nusxasini taqdim etish kerak.

27-modda. HAMROHSIZ SAYOHAT QILAYOTGAN BOLALARINI TASHISH

27.1 6 yoshdan 16 yoshgacha bo'lgan, ota-onasisiz sayohat qiladigan va yo'lovchilarning birortasiga ishonib topshirilmagan bolalar ichki va xalqaro reyslarda hamrohsiz voyaga etmagan yo'lovchilar sifatida tashiladi.

27.2 6 yoshgacha bo'lgan voyaga yetmagan yo'lovchilar faqat yoshi voyaga yetgan yo'lovchi hamrohligida tashiladi.

27.3 Hamrohsiz bolalarni tashishga faqat Tashuvchining roziligi bilan yo'naliшning barcha qismalarida tasdiqlangan bron bilan ruxsat etiladi. Bron qilish va xizmat ko'rsatish so'rovlar 24 saat oldin aloqa markazi orqali amalga oshirilishi kerak (office@flyhumo.com yoki sayyoqlik agentligi orqali. Hamrohi bo'limgan voyaga yetmaganlar uchun onlayn chiptalar sotilmaydi).

27.4. Voyaga yetmagan O'zbekiston Respublikasi fuqarosi O'zbekiston Respublikasidan hamrohsiz chiqib ketsa, u bilan birga pasportidan tashqari ota-onasi, farzandlikka oluvchilar, vasiylar yoki homiylarning voyaga yetmagan fuqaroning ketishiga notarial tasdiqlangan roziliginining asl nusxasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasiga jo'nab ketish davri va u tashrif buyurmoqchi bo'lgan davlat(lar)ni ko'rsatgan holda.

27.5 Hamrohsiz bolani tashish faqat quyidagi shartlarda amalga oshiriladi:

- tashuvchi tomonidan tasdiqlangan kuzatuvsiz bolani tashish bo'yicha xizmat ko'rsatish so'rovi mavjud bo'lsa;
- hamrohsiz bolani tashish jo'nab ketish vaqtida amaldagi qoidalar va tariflarga muvofiq to'langan;
- tegishli vakolatli organlarga taqdim etish uchun zarur hujjatlar mavjud bo'lganda;
- ota-onalar/vasiylar yoki ularning qonuniy vakillari bolani ro'yxatdan o'tkazish va barcha zarur rasmiyatchiliklarni bajarish uchun aeroportga o'z vaqtida yetkazib berishlari va parvoz jo'nab ketgunga qadar aeroportda qolishganda;
- ota-onalar/vasiylar yoki ularning qonuniy vakillari reysni haqiqiy yetib kelish vaqtida bolani kutib olish uchun aeroportga kelishganda.

27.6 Hamrohsiz bolani tashish Tashuvchi tomonidan belgilangan tarif bo'yicha to'lanadi.

28-modda. HOMILADOR AYOLLARINI TASHISH

28.1 Homilador ayollar aviachipta, shaxsni tasdiqlovchi hujjatning asl nusxasi, ayrboshlash kartasining asl nusxasi (homiladorlikning istalgan bosqichi uchun) va homiladorlikning davomiyligi va homilador yo'lovchilarning sog'lig'i to'g'risida tibbiy tashkilotdan ma'lumotnomaning asl nusxasi bo'lgan bitta homiladorlik uchun 22 dan 34 haftagacha bo'lgan homiladorlik davri va ko'p homiladorlik uchun 32 haftadan ko'p bo'limgan, havo transportida tashish uchun ruxsatni o'z ichiga olgan taqdirda qabul qilinadi.

28.2 Homiladorlikning 22 xataligigacha bo'lgan homilador ayollar parvoz uchun tibbiy ma'lumotnomasi taqdim etmasdan, lekin ayrboshlash kartasi bilan (homiladorlikning istalgan bosqichi uchun) tashiladi.

28.3 Homilador ayolni tashish, tashish paytida va tashish natijasida yo'lovchi va homila uchun yuzaga kelishi mumkin bo'lgan salbiy oqibatlar uchun Tashuvchi yo'lovchi oldida hech qanday javobgarlikni o'z zimmasiga olmaydi.

28.4 Homiladorlik muddati 22 haftadan 34 haftagacha, yakka homiladorlikda va 22 haftadan 32 haftagacha, shu jumladan, ko'p homiladorlikda homilador ayollar, agar ularda sog'lig'i holati to'g'risida tibbiy muassasadan ma'lumotnomma bo'lsa, tashish uchun qabul qilinishi mumkin.

28.5 Bir homiladorlikda homiladorlik muddati 34 haftadan, ko'p homiladorlikda esa 32 haftadan ortiq bo'Imagan homilador ayollar o'zlarining sog'lig'i holati to'g'risida tashish amalga oshirilish sanasidan 30 kalendar kun oldin tibbiy tashkilot tomonidan bergan tibbiy-maslahat komissiyasining xulosasini taqdim etadilar.

28.6 Tibbiy xulosa homiladorlikning davomiyligini ko'rsatadi va homiladorlikning asoratlarsiz davom etayotganligini tasdiqlaydi.

28.7 Tashuvchi, agar tug'ruq sanasi yaqin 7 kalendar kun ichida kutilayotgan bo'lsa, hatto tibbiy ma'lumotnomasi bo'lsa ham, homilador ayolga tashishni rad etishga haqli.

28.8 Bola tug'ilgandan keyingi dastlabki 7 kalendar kunida tug'ruqdan keyingi ayollar va yangi tug'ilgan chaqaloqlarni tashishga ruxsat etilmaydi.

28.9 Ko'p homiladorlik paytida muddatidan oldin tug'ilgan bolalarni tashish uchun bolalarning ota-onalari yoki ularga hamroh bo'lgan kattalar har bir bola uchun bolani havo transportida tashish imkoniyatini tasdiqlovchi tibbiy ma'lumotnomani taqdim etadilar.

28.10 Tashuvchi homilador ayolni tashishni rad etishga haqli, agar bu belgilangan mamlakatning immigratsiya qonunchiligi talablari bilan tartibga solingan bo'lsa.

28.11 Xorijiy aeroportlardan jo'nab ketayotganda tibbiy hujjat jo'nash mamlakatida qo'llaniladigan chet tiliga tarjima qilingan va notarial tasdiqlangan bo'lishi kerak. Tibbiy hujjat 30 kun davomida amal qiladi.

29-modda. IMKONIYATI CHEKLANGAN YO'LOVCHILARNI TASHISH

29.1. Imkoniyati cheklangan (nogiron) yo'lovchilar toifasiga quyidagi yo'lovchilar kiradi:

- tibbiy sabablarga ko'ra harakatchanligi cheklangan deb e'tirof etilgan, shuningdek, mustaqil harakatlana olmaydigan va havo kemasiga chiqishda yordamga muhtoj bo'lgan yoki yordamsiz yura oladigan va bortga chiqqa oladigan, ahvoli beqaror deb topilgan va shuning uchun har bir parvozdan oldin shifokorning ruxsati talab qilinadi;
- jismoniy holati barqaror bo'lgan hamda tibbiy muassasadan havo transportida tashish uchun doimiy yoki vaqtinchalik ruxsatnomma olishi mumkin bo'lgan yoki bunday ruxsatnomaga ega bo'Imagan, lekin alohida parvarish talab etiladigan shaxslar.

29.2. Imkoniyati cheklangan (nogiron) yo'lovchilar va kasal yo'lovchilarni tashish Tashuvchi bilan oldindan kelishilgan holda, tasdiqlangan bronlash asosida amalga oshiriladi.

29.3. Yo'lovchi yoki yo'lovchi nomidan bron qilgan shaxs kamida 5 (besh) kalendar kun oldin yoki Tashuvchining rasmiy veb-saytida e'lon qilingan muddatlarda tashuvchini quyidagi hollarda xabardor qiladi:

- yo'lovchining cheklangan harakatchanligi;
- ko'rish zaifligi (ko'rmasligi), eshitishda nuqsoni bor (karlik), bu holda yo'lboshchi it hamrohligi zarurligi;
- yuqumli/virusli kasallikning mavjudligi;

Ushbu ma'lumotni olgandan so'ng, tashuvchi havo kemasining texnik imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda, ko'rsatilgan hollarda tashishni amalga oshira olmasa, bronni bekor qilish to'g'risida 1 kalendar kun ichida yo'lovchini xabardor qiladi.

Tashuvchi yo'lovchini nogironlar aravachasida tashishdan bosh tortadi, agar ma'lum bir havo kemalarida bunday yo'lovchilarni tashish uchun zarur shartlar mavjud bo'lmasa.

29.4. Harakati cheklangan yo'lovchini nogironlar aravachasida tashish, parvoz paytida ushbu yo'lovchiga (kamida 16 yosh) shaxs hamrohlik qilishi maqsadga muvofiq.

29.5. Texnik va ekspluatatsion talablarning xavfsizligini ta'minlash maqsadida tashuvchi o'zining har qanday reyslarida harakatlanish imkoniyati cheklangan shaxslar sonini, hattoki ushbu yo'lovchilarni joylashtirish maxsus talablarga, jumladan, malakali eskortga javob bersa ham cheklashi mumkin.

29.6. Tashuvchi yoki nogiron yo'lovchini ro'yxatdan o'tkazuvchi Tashuvchi tomonidan vakolat berilgan har qanday shaxs tranzit, o'tkazish va tayinlash punktlaridagi yerdagi xodimlarini havo kemasida nogiron yo'lovchi borligi to'g'risida xabardor qilish uchun javobgardir.

29.7. Tashuvchi sog'lig'i (tibbiy ko'rnikning belgilangan faktlari va boshqalar asosida) boshqa yo'lovchilar va ularning mol-mulki, havo kemasasi yoki ekipaj a'zolari uchun xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan shaxsni tashishni yoki uni davom ettirishni rad etishga haqli.

29.8. Tashuvchi sog'lig'iga ko'ra tashishni rad etishga (dastlabki va keyingi), qilingan bronni bekor qilishga yoki yo'lovchilarni havo kemasidan chiqarib yuborishga haqli:

- hamroh bo'lmanan taqdirda o'zgalar yordamisiz o'z-o'zini parvarish qila olmasa;
- boshqa yo'lovchilar uchun infektsiya manbai bo'lishi mumkin bo'lgan, ularni tashish, hatto maxsus ehtiyyot choralar ko'rilgan bo'lsa ham, o'zlarini yoki boshqa shaxslar va mulk uchun xavf tug'dirishi mumkin.

29.9. Harakati cheklangan yo'lovchini boshlang'ich yoki o'tkazish punktlarida tashishdan bosh tortgan taqdirda, Tashuvchi rad etish sababini va u tomonidan ko'rilgan choralar ko'rsatgan holda bu haqda yo'naliш bo'ylab dastlabki va boshqa tashuvchilarni darhol xabardor qilishi shart.

29.10. Havo kemasasi komandiri va bort kuzatuvchisi parvoz boshlanishidan oldin bortda nogiron yo'lovchilar borligi va maxsus xizmatlarga ehtiyoj to'g'risida xabardor qilinishi kerak.

29.11. Harakati cheklangan shaxslarni va ularga hamroh bo'lgnalarni bort sahniga chiqarish boshqa yo'lovchilarni chiqarishdan oldin amalga oshirilishi kerak. Tranzit punktlarida ushbu yo'lovchilar va ularga hamrohlik qiluvchi shaxslar amaldagi xavfsizlik qoidalariга rivoя qilgan holda bortda qoladilar. Belgilangan yo'lovchilar guruhi va ularga hamrohlik qiluvchi shaxslar oxirgi marta tushiriladi.

29.12. Imkoniyati cheklangan (nogiron) yo'lovchilarni bort sahniga joylashtirishda transportning o'ziga xos xususiyatlarni hisobga olish kerak. Ularga ajratiladigan joylar quyidagilar bo'lishi kerak:

- favqulodda vaziyatlarda shoshilinch evakuatsiya qilishda aralashtirmaslik;
- zahiradagi (favqulodda) chiqish yo'llariga erkin kirishiga to'sqinlik qilmaslik.

29.13. Hamrohlik qiluvchi shaxslarga harakatlanishi cheklangan yo'lovchilar yonida o'rindiqlar beriladi. Harakat qilishda qiyinchiliklarga duch kelgan yo'lovchilar shunday joylashtiriladiki, ular yo'lovchilarni samolyotdan tez evakuatsiya qilishga xalaqit bermaydi.

29.14. Nogiron yo'lovchilarning shaxsiy aravachalarini tashish Tashuvchining bagajni tashish qoidalari bilan tartibga solinadi.

29.15. Nogironlar aravachalari va elektr nogironlar aravachalari havo kemasining bagaj bo'limida tekshirilgan bagaj sifatida tashiladi.

29.16. Nogironlar aravachalari va elektr aravachalar bepul tashiladi. Elektr nogironlar aravachalarini tashish quyidagi shartlarga muvofiq amalga oshiriladi: elektr nogironlar aravachasidan batareyalar unga xavfsiz tarzda biriktirilishi, oldindan uzilishi va qisqa tutashuvlarning oldini olish uchun izolyatsiya qilinishi kerak. Agar nogironlar aravachasini faqat vertikal holatda yuklash, mahkamlash va tushirish mumkin bo'lmasa, batareyani olib tashlash kerak. Shundan so'ng, cheklovlsiz nogironlar

aravachasini ro'yhatdan ot'kazilgan yuk sifatida olib o'tish mumkin. Olib tashlangan batareya muhrlangan, kimyoviy moddalarga chidamli qadoqlarda tashilishi kerak. Batareyalar mos ravishda belgilanishi kerak. Tarkibida suyuqligi bor batareyalar faqat vertikal holatda tashiladi. Litium-ion batareyalarni tashish faqat havo kemasi kabinasida muhrlangan qadoqlarda amalga oshiriladi va batareya terminallari 800 IATA Dangerous Goods Regulation xavfli qadoqlash yo'riqnomasiga muvofiq izolyatsiyalangan bo'lishi kerak.

29.17. Ruhiy nuqsoni bo'lgan shaxs faqat yetarli jismoniy kuchga ega bo'lgan va kerak bo'lгanda hamrohlik qiluvchi shaxsga ta'sir ko'rsatish choralarini qo'llashga tayyor bo'lgan shaxs bo'lgan taqdirdagina tashish uchun qabul qilinadi.

29.18. Yo'lovchini nogironlar aravachasida tashishda tashuvchi yoki vakolatli agent bunday yo'lovchini havo kemasidan (havo kemasiga) yetkazib berish uchun bu haqida aeroportni oldindan xabardor qiladi.

30-modda. KO'RISH/ESHITISH QOBILIYATI ZAIF (KO'R/KAR) YO'LOVCHILARNI TASHIISH.

30.1. Ko'zi ojiz / qulog'i kar (Ko'rish/eshitish qobiliyati zaif) yo'lovchini tashishda Tashuvchiga tegishli hujjat taqdim etilishi kerak.

30.2. Ko'rish/eshitish qobiliyati zaif yo'lovchini hamrohlik qiluvchi shaxs bilan, hamrohsiz yoki yo'lboshchi it hamrohligida tashish mumkin .

30.3. Ko'rish/eshitish qobiliyati zaif yo'lovchini hamrohsiz tashish faqat Tashuvchining oldindan roziligi bilan amalga oshiriladi.

30.4. Savdo agenti ko'rish/eshitish qobiliyati zaif yo'lovchiga havo kemasi bortida joy band qilganda, ushbu yo'lovchiga jo'nab ketish aeroportida ro'yxatdan o'tishda, havo kemasi yetkazish, samolyotga chiqish, undan tushish va samolyotdan belgilangan aeroportga yetkazishda yordam berish uchun bunday yo'lovchini tashish to'g'risida Tashuvchini xabardor qilishi shart.

30.5. Yo'lboshchi itning haqiqiy veterinariya guvohnomasi va uning maxsus tayyorgarligi to'g'risidagi guvohnomasi bo'lishi kerak.

30.6. Yo'lboshchi itning bo'yni va tumshug'ida himoya vositasi bo'lishi va u hamrohlik qilayotgan yo'lovchining oyoqlaridagi stulga bog'langan bo'lishi kerak.

30.7. Samolyot sahnida yo'lboshchi it bepul olib yuriladi.

30.8. Samolyotga chiqish aeroport vakili tomonidan birinchi navbatda yo'lovchilarning asosiy qismining o'tirishi va havo kemasidan oxirgi tushishi e'lon qilinishidan oldin amalga oshiriladi.

31-modda. KEKSA YO'LOVCHILARNI TASHISH

31.1. Agar 75 yoshdan oshgan yo'lovchiga ro'yxatdan o'tish, parvozdan oldingi rasmiyatichiliklar yoki parvoz vaqtida alohida e'tibor talab qilinsa, u bu haqda Tashuvchini oldindan xabardor qilishi shart.

32-modda. YO'LOVCHILARNI YUQORI QULAYLIK BILAN TASHISH.

32.1. Yuqori qulaylik bilan tashish uchun Yo'lovchi kerakli miqdordagi o'rindiqlarni bron qilishi mumkin. Qo'shimcha o'rindiqlar uchun to'lov qulay tarif narxlariда amalga oshiriladi.

33-modda. DIPLOMATIK KURYERLAR VA ULARNING YUKLARI XIZMATI.

33.1. Diplomatik kuryerlar diplomatik pochta jo'natmalarini samolyot salonida olib o'tadi va quyidagilarga majburdir:

- Tashuvchining iltimosiga binoan diplomatik pochtaga hamrohlik qiluvchi shaxs sifatida uning maxsus vakolatlarini tasdiqlovchi hujjatga ega bo'lishi va taqdim etishi;
- tegishli xalqaro konvensiyalar talablariga hamda jo'natish va mo'ljallangan manzillarida davlat organlarining talablariga muvofiq diplomatik pochta jo'natmalarining qadoqlanishi va rasmiylashtirilishi uchun javobgar bo'lishi;
- Quruqlikdagi operatsiyalar paytida diplomatik pochtalarning saqlanishi uchun mas'ul.

33.2. Diplomatik kuryer hamrohligida havo kemasi salonida diplomatik pochtani tashish uchun ro'yxatdan o'tish alohida chipta yoki pullik qo'l yuki/bagaji kvitansiyasi bilan amalga oshirilishi mumkin va to'lov pullik yuklarni tashish qoidalariga muvofiq amalga oshiriladi.

Diplomatik pochta jo'natmalarini shu maqsadda maxsus berilgan yo'lovchi chiptasi bilan tashish uchun ro'yxatdan o'tkazilganda, agar uning og'irligi 30 kilogrammdan oshmasa, pochta yo'lovchi o'rindig'ida tashiladi. Agar ushbu vazn chegarasi oshib ketgan bo'lsa, diplomatik pochta jo'natmalarini tashish uchun ikki yoki undan ortiq chiptalar berilishi mumkin va shunga ko'ra, ikki yoki undan ortiq o'rindiqlar band bo'lishi mumkin. Diplomatik pochtaning umumiyo'lchamlari uni alohida yo'lovchi o'rindig'iga joylashtirish imkonini berishi kerak.

34-modda. DEPORTATSIYA QILINGAN YO'LOVCHILAR VA MAMLAKATGA KIRISHI TA'QIQLANGAN YO'LOVCHILARGA XIZMAT.

34.1. O'zbekiston Respublikasiga kelayotgan, O'zbekiston Respublikasidan jo'nab ketayotgan yoki tranzit/transfer orqali O'zbekiston Respublikasi hududiga qo'ngan yo'lovchilar, shuningdek, O'zbekiston Respublikasiga olib kirilayotgan va O'zbekiston Respublikasidan olib chiqilayotgan bagaj va yuklar, O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq belgilangan pasport, bojxona va boshqa qoidalarga amal qiladi.

34.2. Yo'lovchini deportatsiya qilish to'g'risidagi qaror tegishli davlat organlari tomonidan qabul qilinadi. Bunday yo'lovchini olib ketayotgan tashuvchilar yo'lovchini deportatsiya qiluvchi organlar tomonidan belgilangan manzilga yetkazish uchun javobgar emaslar.

34.3. Chegara, bojxona, sanitariya-karantin, veterinariya, fitosanitariya va boshqa nazorat turlaridan o'tayotganda yo'lovchi va yuk jo'natuvchi (yuk oluvchi) qonunlar va boshqa me'yoriy hujjalarga riosa qilishlari shart, bagaj va yuklarni havo transportida tashish amalga oshirilayotgan hududning tegishli vakolatli davlat nazorati organlarining aviatsiya xavfsizligini ta'minlash, bojxona, sanitariya va karantin talablariga riosa etilishi to'g'risidagi talablarini bajarish; immigratsiya, veterinariya, fitosanitariya, shuningdek valyuta va boshqa nazorat turlari.

34.4. Davlat nazorati organlari bilan yo'lovchi, yuk jo'natuvchi (oluvchi) o'rtasidagi yo'lovchilar, bagaj va yuklarni xalqaro havo transportida tashish bilan bog'liq holda vujudga keladigan munosabatlarni tartibga solish faqat yo'lovchining, yuk jo'natuvchining (oluvchining) vakolatiga kiradi va Tashuvchi majburiyatiga kirmaydi.

34.5. Chet el fuqarolarini deportatsiya qilish migratsiya xizmati organlari tomonidan ichki ishlar organlari, shuningdek boshqa ijro etuvchi hokimiyat organlari va ularning hududiy organlari bilan hamkorlikda o'z vakolatlari doirasida amalga oshiriladi.

34.6. Deportatsiya qilingan yo'lovchini jo'natishda alohida konvertga solingen "Deportatsiya guvohnomasi"ning 1 nusxasi ilova qilinishi kerak.

34.7. Deportatsiya qilingan yo'lovchini havo kemasiga joylashtirish havo kemasi komandiri va davlat organlari bilan kelishilgan holda amalga oshiriladi.

34.8. Deportatsiya qilingan yo'lovchi bilan reys jo'nab ketganidan so'ng belgilangan manzilga yo'lovchining familiyasi, hamrohlik qiluvchi shaxsning familiyasi va bog'lovchi reys raqami ko'rsatilgan telegramma yuboriladi.

34.9. Vakolatli organlar tomonidan belgilangan manzilga kiritilmagan yo'lovchi zudlik bilan dastlabki tashish nuqtasiga yoki davlat organlari ruxsat bergen boshqa punktga yuborilishi kerak.

34.10. Agar vakolatli davlat organlari tashuvchini jo'nash aeroportiga yoki boshqa aeroportga jo'natish yoki tranzit mamlakatiga kiritish taqiqlangan yo'lovchini qaytarish majburiyatini yuklasa, yo'lovchi yoki uning taklifnomasini bergen tashkilot ushbu tashish bilan bog'lilq barcha Tashuvchi xarajatlari to'lovini qoplashi shart.

34.11. Yo'lovchi uni qaytarish va texnik xizmat ko'rsatish uchun Tashuvchining barcha xarajatlarini qoplash uchun javobgardir.

6-BOB. YUKLARNI TASHISH

35-modda. UMUMIY QOIDALAR

35.1. Agar Tashuvchi havo kemasining tijoriy yuki oshib ketgan bo'lsa va (yoki) bagaj hajmi havo kemasining bagaj va yuk bo'limi sig'imidan oshsa, Tashuvchi belgilangan meyor orqali yukni qabul qilishni cheklash yoki qabul qilishni rad etishga haqli.

35.2. Tashuvchi, agar og'irligi, o'lchamlari, soni, tarkibi yoki ularning o'rami ushbu Qoidalar talablariga javob bermasa, Yo'lovchiga o'z bagajini/yo'l yukini tashishni rad etishga haqli.

35.3. Ro'yxatdan o'tgan bagaj yo'lovchi sayohat qilayotgan samolyotda tashiladi. Agar biron-bir sababga ko'ra bunday tashish imkon bo'lmasa, Tashuvchi belgilangan yukni keyingi reysda tashishi shart.

35.4. Samolyotga chiqish uchun kelmagan Yo'lovchining bagaji va qo'l yuki havo kemasidan majburiy olib tashlanishi kerak.

35.5. Tashish taqiqlangan yoki tashish uchun topshirilgan bagajda ushbu Qoidalarda belgilangan talablar va tashish shartlariga rioya qilinmagan taqdirda yo'lovchi javobgar bo'ladi.

36-modda. RASMIYLASHTIRILGAN BAJAJ

36.1. Bitta o'rindiqqa rasmiylashtirilgan bagajning o'lchamlari sotib olingen tarifda belgilangan og'irlik, miqdor va hajmi chegaralaridan oshmasligi kerak.

Agar yo'lovchi bagajining og'irligi, miqdori va hajmi belgilangan chegaradan oshib ketgan bo'lsa, Yo'lovchi quyidagi huquqlarga ega:

- jo'nab ketish aeroportidagi ro'yxatdan o'tish kassasida tashuvchi tomonidan belgilangan tarif bo'yicha ortiqcha vaznni to'lash.

36.2. Bagajni tashish uchun qabul qilishda tashuvchi yoki tashuvchi tomonidan vakolat berilgan agent yo'lovchi va bagajni ro'yxatga olish tizimiga haqiqiy ma'lumotlarni kiritishi shart (nazorat qilingan bagajning bo'laklari soni va og'irligi to'g'risida), bu yuk yorlig'i sifatida qabul qilinadi. Tashuvchi yo'lovchiga ro'yxatdan o'tgan har bir o'rindiq uchun raqamlangan bagaj yorlig'i bilan yirtib tashlash kuponini berishi shart. Bagaj yorlig'i va yirtib tashlash kuponini bagajni aniqlash uchun mo'ljallangan.

36.3. Tashishning maxsus shartlarini ko'rsatish uchun ro'yxatdan o'tgan bagajga qo'shimcha ravishda maxsus raqamsiz bagaj yorlig'i (nozik/og'ir bagaj) yopishtiriladi.

36.4. Bagajni ro'yhatdan o'tkazgandan so'ng, Tashuvchi bagaj tarkibining xavfsizligi, qadoqlash xavfsizligi va uni tashish uchun javobgarlikni o'z zimmasiga oladi.

36.5. Ro'yxatdan o'tgan bagaj tashish uchun topshirilgan paytdan boshlab u berilgan vaqtgacha yo'lovchiga bagajga yaqinlashish, uni ochish taqiqlanadi, tegishli xizmatlar tomonidan shaxsni aniqlash yoki qo'shimcha tekshirish hollari bundan mustasno.

36.6. Bagaj xavfsizligini ta'minlash uchun Tashuvchi quyidagilarni tavsiya qiladi:

- sayohat qilish uchun ishonchli qulflangan yuqori sifatli chamadonlardan foydalaning;
- matodan tayyorlangan chamadonlari yoki sumkalaridan foydalanilganda, ruxsatsiz shaxslarning tarkibiga kirishini qiyinlashtirish uchun bagajni bog'lash uchun yopqichlar, shnurlar yoki kamarlarni mahkamlash uchun qulflardan foydalaning;
- har bir parvozdan keyin eski yorliqlarni olib tashlash;
- yukningizning tashqi tomonidagi shaxsiy manzil yorliqlaridan foydalaning;
- bagajni vizual aniqlash maqsadida uni lenta yoki boshqa individual belgilari bilan belgilash;
- bagajga zarar yetkazmaslik va bagaj tarkibiga kirishni oldini olish uchun uni qadoqlash plynokasiga o'rang.

36.7. Tashuvchi belgilangan aeroportda yo'lovchi olib yurgan bagajning og'irligini tekshirishga haqli. Agar yo'lovchi jo'nash joyida ro'yxatdan o'tganidan yoki bagaj kvitansiyasida ko'rsatilgan miqdordan ortiq yuk olib ketayotganligi aniqlansa, ushbu tashish uchun tegishli to'lov amalga oshirilmagan bo'lsa, Tashuvchi yuk tashish uchun bagajning ro'yxatga olingan va haqiqiy og'irligi o'rtasidagi farqni to'lashni talab qilishi mumkin.

36.8. Ikki yoki undan ortiq yo'lovchining bagajini birlashtirishga yo'l qo'yilmaydi.

36.9. Tashuvchi ro'yxatdan o'tadigan bagajga quyidagilarni joylashni tavsiya etmaydi:

- Mo'rt, mo'rt narsalar va sinadigan yoki tez buziladigan narsalar;
- Pul;
- Kalitlar;
- qimmataho taqinchoqlar va kumushdan yasalgan zargarlik buyumlari;
- Tabiiy mo'yna;
- elektron uskunalar;
- Kompyuter texnikasi, kompyuterlar uchun komponentlar, konsollar, dasturlar;
- audio va video uskunalar, foto va kino uskunalari va ularga tegishli buyumlar;
- Ko'zoynak, durbin va boshqa optik asboblar;
- Texnik, tibbiy va boshqa hujjatlar;
- biznes va shaxsiy hujjatlar;
- Qimmatli qog'ozlar va narsalar;
- Ishlab chiqarish uskunalari va namunalar/shablonlar;
- Video/audio kassetalar, disklar, disketlar va boshqa axborot saqlash vositalari;
- Dori-darmonlar, jihozlar;
- Fotokartalar, qadimiy noyob buyumlar;
- Qayta tiklash mumkin bo'lmagan narsalar va buyumlar;
- Suyuqliklar, parfyumeriya, spirtli ichimliklar.

36.10. Ro'yhatdan o'tadigan yuk uchun belgilangan talablarga qo'shimcha ravishda, jo'nab ketish aeroporti xavfsizlik xizmati tomonidan qo'shimcha cheklovlar kiritilishi mumkin.

37-modda. TEKSHIRILMAGAN YUK (QO'L YUKI)

37.1. Qo'l yuki - havo kemasida tashuvchining roziligi bilan tekshirilmagan bagaj sifatida tashiladigan yo'lovchining yuki, shuningdek yo'lovchi tomonidan olib yuriladigan, umumiyligi og'irligi, o'lchamlari va miqdori tashuvchi tomonidan ruxsat etilgan me'yorlardan oshmaydigan barcha narsalar. Tashuvchi qo'l yukiga tegishli yorliqni yopishtirish orqali qo'l yukini tashishga rozi bo'ladi.

37.2. Samolyotda alohida o'rindiqsiz tashiladigan bolalar bundan mustasno, chiptasi bo'lgan har bir yo'lovchiga ruxsat etilgan og'irligi, o'lchamlari va miqdori Tashuvchi tomonidan belgilanadigan bepul qo'l yukiga ruxsat beriladi. Aviatsiya xavfsizligini ta'minlash, yo'lovchilar va havo kemasini ekipajiga a'zolarining hayoti va sog'lig'ini himoya qilish uchun aviatsiya xavfsizligi sharoitida havo transportida tashish taqiqlangan narsalar va moddalar qo'l yukida olib ketilmasligi kerak.

37.3. Tashish uchun berilgan ro'yxatdan o'tkazilmagan bagaj (qo'l yuki) har bir Yo'lovchi tomonidan quyidagi belgilangan standartlarga muvofiq tashishga ruxsat etiladi:

- umumiyligi og'irligi: 5 kg;
- maksimal o'lchamlari: 40* 30* 25* sm;
- hajm Tashuvchining kalibratori tomonidan aniqlanadi;
- miqdori - 1 o'rinni.

37.4 Agar yo'lovchi Bir (1) qo'l yuki, o'lchamiga mos 40* 30* 25 sm, lekin uning vazni 5 kg dan 10 kg gacha bo'lsa; uni samolyot sahnida tashish uchun Yo'lovchi quyidagi huquqlarga ega:

• jo'nab ketish aeroportidagi ro'yxatdan o'tish kassasida tashuvchi tomonidan belgilangan tarif bo'yicha ortiqcha vaznni to'lash .

37.5 Agar qo'l yuki uchun ruxsatnomaga belgilangan og'irlilik, o'lcham va miqdorga mos kelmasa, yo'lovchi tashuvchi tomonidan belgilangan tarif bo'yicha oldindan to'lovni amalga oshirgan holda uni bagaj bo'limiga topshirishi shart.

37.6 Yo'lovchi samolyot sahnida olib yuriladigan narsalarning xavfsizligi haqida o'zi qayg'urishi shart.

37.7 Tekshiruvdan o'tmagan yuk (qo'l yuki) samolyot sahnida tashiladi va yuqori yuk javoniga yoki oldingi o'rindiq ostiga joylashtiriladi. Tekshirilmagan yuk (qo'l yuki) butun parvoz davomida Yo'lovchida qoladi va uning javobgarligida bo'ladi.

37.8 Belgilangan bepul qo'l bagajiga qo'shimcha ravishda, yo'lovchi bepul olib yurishi mumkin:

- portfel, sumka, hujjalarni papkasi, soyabon, taqinchoq, kiyim-kechak, guldastalar, samolyotda o'qish uchun kitoblar
- bolalar ovqatlari va sayohat beshigi
- nogironlar uchun nogironlar aravachasi yoki nogiron yo'lovchilar harakati uchun mo'ljallangan anjomlar va boshqalar).

37.9 Jo'nab ketish aeroporti xavfsizligi tekshirilmagan bagajga qo'shimcha cheklovlar qo'yishi mumkin .

38-modda. YUK UCHUN TO'LOV

38.1. Yo'lovchi tomonidan olib boriladigan barcha yuklar, shu jumladan qo'l yuklari parvoz xavfsizligi talablaridan kelib chiqib, reysga ro'yxatdan o'tish paytida taqdim etilishi kerak.

38.2. Yo'lovchi Tashuvchi bilan kelishilmagan, ilgari to'lanmagan bagajni belgilangan tariflarga muvofiq tashish uchun haq to'lashi shart. Ortiqcha bagaj to'lovlari kilogramm uchun hisoblanadi . Yaxlitlash quyidagi qoidalarga muvofiq amalga oshiriladi:

- 500 g gacha undan kam qiymatga;
- 500 g va undan ortiq butun kilogrammgacha.

38.3. Bagajni to'lashda bolalar imtivozi qo'llanilmaydi.

38.4. Agar yo'lovchi yo'nalish bo'ylab tashilgan bagajning og'irligini oshirsa, yo'lovchi og'irligi ilgari to'langan bagajning og'irligidan ortiq bo'lgan bagajni tashish narxini to'lashi shart.

38.5. Agar yo'lovchi tashish uchun so'rigan va oldindan to'langanidan ko'ra ko'proq bagaj taqdim etsa, bunday bagaj yo'lovchi bilan havo kemasida tashish uchun faqat tekin tonnaj bo'lsa va tegishli qo'shimcha to'lovdan keyin qabul qilinadi .

38.6. Yo'lovchi murakkab yo'nalish bo'yicha (Tashuvchining bir nechta bog'lovchi reyslari) bo'lganida yo'lovchi o'z bagajini olishi va uni qayta ro'yxatdan o'tkazishi, zarurat tug'ilganda Tashuvchining navbatdagi reysi uchun to'lovni amalga oshirishi shart. Kechiktirilgan ro'yxatdan o'tish / bog'langan reyslarda bagajni tashish uchun to'lovni amalga oshirmaslik natijasida yuzaga keladigan oqibatlar uchun faqat yo'lovchi javobgar bo'ladi .

39-modda. YUK SIFATIDA TASHISHGA QABUL QILINMAYDIGAN BUYUMLAR VA NARSALAR

39.1. Parvozlar xavfsizligini ta'minlash maqsadida 02.06.2016 dagi 183-sod "O'zbekiston Respublikasi fuqaro aviatsiyasida aviatsiya xavfsizligi tekshiruvlarini o'tkazish tartibi to'g'risida"gi Nizomning 1-ilovasiga muvofiq tashish taqiqlangan moddalar va buyumlar bagaj sifatida tashishga qabul qilinmaydi.

39.2. Fuqarolik havo kemalarida yo'lovchilar tashishi taqiqlangan moddalar va buyumlar ro'yxati Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkiloti (ICAO) va O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari bilan belgilanadi

39.3. Maxsus turdag'i bagaj va yuk tashish uchun qabul qilinmaydi:

- biologik preparatlar;
- yovvoyi hayvonlar, mo'ynali hayvonlar va sudralib yuruvchilar (ilonlar);
- yirik uy hayvonlari, parrandalar
- baliq o'stirish materiallari, asalarilar va boshqalar. Shuningdek quyidagilar ham tashish uchun qabul qilinmaydi: Tashuvchining fikriga ko'ra, og'irligi, o'chami yoki boshqa xususiyatlariga ko'ra bagaj sifatida tashish uchun qabul qilinmaydigan narsalar;

• O'zbekiston Respublikasi davlat organlarining qonunlari, me'yoriy-huquqiy hujjatlari, qoidalari va me'yoriy hujjatlari bilan, shuningdek tashish amalga oshirilayotgan mamlakatga, hududidan yoki orqali olib o'tilishi taqiqlangan ashyolar.

40-modda. CHEKLANGAN MIQDORLARDA QABUL QILINADIGAN BUYUMLAR VA MODDALAR.

40.1. Xavfli moddalar va buyumlarni tashishda yo'lovchi va Tashuvchi "O'zbekiston Respublikasi fuqaro aviatsiyasida aviatsiya xavfsizligi tekshiruvlarini o'tkazish tartibi to'g'risida"gi 02.06.2016 yildagi 183-soni Nizomning 1-ilovasiga muvofiq ro'yxatga rioya qilishlari shart.

41-modda. QUROL VA O'Q-DORILARNI TASHISH

41.1. Qurol, o'q-dorilar va maxsus texnikani (keyingi o'rnlarda Qurol deb yuritiladi) havo transportida tashish O'zbekiston Respublikasi qonunchiligiga va ular asosida ishlab chiqilgan Davlat ijro etuvchi hokimiyat organlarining normativ hujjatlariga, boshqa davlatlarning qonunlariga va Xalqaro shartnomalarga muvofiq amalga oshiriladi.

41.2. Parvoz paytida yo'lovchiga samolyot sahnida quyidagilar bo'lishi taqiqlanadi :

- barcha turdag'i o'qotar qurollar, gazli, pnevmatik, pichoqli(o'tkir tig'li) va mexanik qurollar ;
- to'pponchalar, revolverlar , miltiqlar, karabinlar va boshqa o'qotar qurollar, gazli, pnevmatik qurollar, elektr toki urishi asboblari va ularning simulyatorlari ;

- qurollarning har qanday modellari va o'yinchoq turlari (shu jumladan bolalar o'yinchoqlari);
- arbaletlar, nayzalar, shashkalar, qilichlar, xanjarlar, shpagalar, keng qilichlar, qilichlar, nayzalar, xanjarlar, to'qmoqlar, stiletlar;
- pichoqlar: ovchilik, desant pichog'i, fin, nayzali pichoqlar, uchi chiqib ketadigan pichoqlar, gulflanadigan pichoqlar, shuningdek qo'llanilish vazifasidan qat'iy nazar uy pichoqlari;
- portlovchi moddalar, portlatish vositalari va ular bilan to'ldirilgan narsalar: har qanday turdag'i, har qanday qadoqdagi va istalgan miqdordagi porox, shu qatori jangovor o'q-dorilar (shu jumladan kichik kalibrli); gaz qurollari uchun patronlar; kapsulalar (ov pistonlari); pirotexnika: signal va yorug'lik chiroqlari; signal patronlari, tutun patronlari, shashka, bengal shamlari, uchqunlar, temir yo'l petardalari; trolit, dinamit, tol, ammonal va boshqa portlovchi moddalar; kapsulalar - detonatorlar, elektr detonatorlar, elektr yondirgichlar, portlovchi va o't o'tkazuvchi shnur.

41.3. O'zbekiston Respublikasi davlat hokimiysi va boshqaruvi organlarining xodimlari bo'lgan yo'lovchilar faqat xizmat vazifasini bajarayotgan taqdirdagina Tashuvchi havo kemasi sahnida qurol tashish huquqiga ega. Ushbu shaxslar tomonidan qurol-yarog'ni olib o'tish faqat davlat qonunchiligiga muvofiq berilgan ruxsatnoma asosida mazkur davlat hududida, hududidan yoki hududi orqali olib o'tilayotganda amalga oshiriladi.

41.4. Qurol va o'q-dorilarni tashishga ruxsat berish to'g'risidagi dastlabki so'rov yo'lovchi yoki yo'lovchi nomidan bron qilgan shaxs tomonidan jo'nashdan 72 soat oldin office@flyhumo.com elektron pochta orqali Maxsus xizmatlar bo'limiga yuborilishi kerak. So'rovda quyidagi ma'lumotlar bo'lishi kerak:

- qurollarning tavsifi va miqdori;
- qurolning modeli, seriyasi va xizmat raqami;
- foydalanish maqsadi;
- patronlarning tavsifi va miqdori.

41.5. Faqat ro'yxatdan o'tgan bagajda tashishga ruxsat beriladi: sport va ov qurollari, to'pponchalar va miltiq qurollari, shuningdek 1.4S xavfli toifadagi xavfsiz o'ralgan o'q-dorilar (qurol patronlari) (BMT raqamlari 0012 va 0014).

41.6. Qurol va o'q-dorilarni tashishda tashuvchi maxsus ehtiyoj choralarini joriy qiladi. Qurollarni bagajda, yuklanmagan holatda, yo'lovchilardan ajratilgan bagaj bo'limlarida, maxsus metall konteynerlarda, parvoz muddati uchun muhrlangan, qizil rangga bo'yalgan, kalit bilan qulflangan va bagaj bo'limiga doimiy o'rnatilgan holda tashishni ta'minlaydi.

41.7. O'q-dorilar qadoqlangan holda, quroldan alohida tashiladi.

41.8. Bir yo'lovchiga o'q-dorilarning maksimal miqdori 5 kg dan oshmaydi, birlashtirishga yo'il qo'yilmaydi. Agar yo'lovchi bir kishi uchun ruxsat etilgan miqdorda o'q-dorilarni olib yuradigan guruhda sayohat qilsa, o'q-dorilar har biri 5 kg dan oshmasligi va alohida o'ramlarga qadoqlanishi kerak.

41.9. Gazli quollar yo'lovchilar bagajida qadoqlangan holda tashiladi. Gazli quollar uchun o'q-dorilarni tashish taqiqilanadi.

41.10. Yirik hajmlı quollar yo'lovchining o'ramida tekshirilgan bagaj sifatida, alohida bagaj bo'limida tashiladi.

41.11. Qurol va o'q-dorilarni olib o'tish to'g'risidagi tasdiqnomani olgandan so'ng, Yo'lovchi olib o'tilgan qurol va o'q-dorilarga hujjatlarni tekshirish va to'g'ri rasmiylashtirish uchun parvozni jo'nash vaqtidan kamida 2 soat oldin aeroportning Aviatsiya xavfsizligi xizmatiga kelishi kerak.

41.12. O'qotar qurol va o'q-dorilarni olib o'tish uchun belgilangan to'lov olinadi.

41.13. Yo'lovchida jo'nab ketish va kelish mamlakati talablariga muvofiq tashish uchun barcha zarur ruxsatnomalar va hujjatlar bo'lishi kerak.

41.14. Qurolni tashish uchun qabul qilish, zarur hujjatlarni tayyorlash, uchish aeroportida samolyot bortiga yetkazib berish va belgilangan aeroportda qurol berish aviatsiya xavfsizligi xodimi (AXX) tomonidan amalga oshiriladi.

41.15. Yo'lovchidan qurolni parvoz muddatiga vaqtincha saqlash uchun qabul qilish uch nusxada tuziladigan dalolatnoma bilan rasmiylashtiriladi, bu dalolatnoma yo'lovchi – qurol egasi va AXX xodimi tomonidan imzolanadi. Aktning birinchi nusxasi ham Tashuvchi tomonidan imzolanadi va aeroportdagi

jo'nab ketish aeroportida qoladi, ikkinchi nusxasi Tashuvchiga, uchinchisi esa Yo'lovchiga belgilangan aeroportda qurol qabul qilish uchun beriladi. AXX xodimi qurolning Yo'lovchi egasiga uni belgilangan aeroportda qabul qilish tartibi to'g'risida xabardor qiladi.

41.16. O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati, O'zbekiston Respublikasi Hukumati huzuridagi Davlat kuryerlik xizmatining tegishli yo'l-yo'riq ko'rsatmalariga ega bo'lgan xodimlari o'z xizmat vazifalarini bajarishda, shuningdek harbiy xizmatchilar va boshqa harbiylashtirilgan harbiy xizmatchilar Tegishli sayohat buyurtmalariga ega bo'lgan va eskort bo'lgan shaxslarga hamroh bo'lgan kompaniyalarga vaqtincha saqlash uchun qurollar parvoz paytida berilmaydi.

41.17. Belgilangan aeroportda yo'lovchiga qurolni topshirish aviatsiya xavfsizligi xodimi tomonidan qurol egasi yo'lovchi tomonidan dalolatnomaning uchinchi nusxasi, shaxsni tasdiqlovchi hujjat, olib yurish va saqlash huquqini beruvchi hujjat ko'rsatilgan holda amalga oshiriladi. qurol-yarog', zarur hollarda esa uni O'zbekiston Respublikasi hududiga olib kirish/eksport qilish uchun tegishli ruxsatnomasi.

41.18. Belgilangan aeroportda yo'lovchi tomonidan talab qilinmagan qurol aviatsiya xavfsizligi xodimi tomonidan ichki ishlar organlariga topshiriladi.

41.19. Kompaniyaning ushbu qoidalariga qo'shimcha ravishda, belgilangan mamlakatning bojxona qoidalariga hamisha qat'iy rioxha qilish kerak.

42-modda. MAXSUS YUKLARNI TASHISH

42.1. Durbin, radio va radiouzatgichlar, foto va plyonka uskunalari faqat jomadon yoki qutilarga qadoqlangan holda tashish uchun qabul qilinadi. Samolyot bortida yo'lovchiga ulardan foydalanishga ruxsat berilmaydi. Batareyalar, statsionar batareyalar bundan mustasno, ular radio uskunasidan olib tashlanishi kerak.

42.2. Yo'lovchiga parvoz vaqtida tranzistorli radio yoki boshqa elektron qurilmalardan foydalanish taqiqlanadi, eshitish apparatlari, yurak apparatlari, elektron uyg'otuvchi soatlar, kalkulyatorlar, noutbuklar, portativ magnitafonlar (pleyerlar) va yozuv mashinkalari bundan mustasno.

42.3. Tashish yoki maxsus saqlash sharoitlarida alohida ehtiyoj choralarini talab qiladigan mo'rt va sinuvchan buyumlar (kichik ko'chma magnitofonlar, radiolar, televizorlar, billur, chinni buyumlar, diplomatik pochta va boshqalar). O'Ichamlari qo'l yukining o'Ichamlaridan oshmaydigan narsalarni, Tashuvchi bilan kelishilgan holda va jismoniy jihatdan imkon bo'lsa, Yo'lovchi tomonidan havo kemasi kabinasida tashilishi mumkin, ular ko'zdan kechirish uchun majburiy ko'rikdan o'tkaziladi. Ushbu buyumlar yuk sifatida tashish uchun faqat tarkibining xavfsizligini ta'minlaydigan qadoqlarda va Tashuvchi ularning xavfsizligi uchun javobgar bo'Imagan taqdirda qabul qilinadi.

43-modda. HAYVONLAR VA QUSHLARNI TASHISH

43.1. Tashish uchun ruxsat etilgan hayvonlar faqat katta yoshli yo'lovchilar hamrohligida va Tashuvchining oldindan roziligi bilan qabul qilinadi. Hayvonni tashish to'g'risidagi so'rov maxsus xizmatlar bo'limiga off ce@flyhumo.com manziliga parvozning jo'nash vaqtidan kamida 24 soat oldin yuboriladi.

43.2. Yo'lovchi tashish amalga oshirilayotgan istalgan davlatning veterinariya organlari tomonidan talab qilinadigan vakolatli davlat organi tomonidan berilgan sertifikat va boshqa hujjatlarni taqdim etishi shart.

43.3. Hayvonlarni tashish uchun Yo'lovchi havo kirishi mumkin bo'lgan yetarli hajmdagi konteyner (qafas) bilan ta'minlashi kerak.

43.4. Idishning (qafas) pastki qismi suv o'tkazmaydigan va changni yutish materiali bilan qoplangan bo'lishi kerak.

43.5. Istisno tariqasida hayvonlarni mahkam yopiq savatlarda yoki havo kirishi uchun teshiklari bo'lgan qutilarda tashishga ruxsat beriladi.

43.6. Hayvonlarni tashish uchun to'liq javobgarlikni Yo'lovchi o'z zimmasiga olishi sharti bilan qabul qilinadi. Tashuvchi bunday hayvonlar va qushlarning jarohatlanishi, yo'qolishi, yetkazib berishning kechikishi, kasallanishi yoki nobud bo'lishi, shuningdek ularni mamlakatga olib kirish yoki olib o'tishdan

bosh tortgan taqdirda javobgar emas.

43.7. Yo'lovchi Tashuvchining barcha talablariga riosa qilishi va Tashuvchiga hayvon/qushni tashish paytida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan yo'qotishlar va qo'shimcha xarajatlarni qoplashi shart.

43.8. Tajriba hayvonlari tashish uchun qabul qilinmaydi.

43.9. Hamrohlik qilayotgan hayvonlarning vazni, shu jumladan idishlar va oziq-ovqatlarning og'irligi Tashuvchining normativ hujjatlarida belgilangan stavka bo'yicha to'lanadi.

43.10. Agar hayvonning vazni qafas bilan birga 8 kg dan oshsa, bunday hayvon faqat havo kemasining izolyatsiyalangan bagaj bo'limida tekshirilgan bagaj sifatida tashiladi.

43.11. Tashishga ruxsat berilgan qushlar faqat aviajo'natma qog'ozi bilan rasmiylashtirilgach yuk sifatida qabul qilinadi.

43.12. Ko'rishda (eshitishda nuqsoni) bo'lgan yo'lovchilarga hamrohlik qiluvchi tegishli tayyorgarlikdan o'tgan yo'lboshlovchi itlar, agar itning bo'yni va tumshug'i himoya vositasi bilan jihozlangan va bog'langan bo'lsa, belgilangan bepul bagaj me'yordan ortiq holda havo kemasini sahnida bepul tashiladi.

44 modda. KATTA O'LCHAMDAGI BAGAJ (YUK) TASHISH

44.1. Katta o'lchamdagagi bagaj - bu 3 o'lchamdagagi umumiy qiymati 158 kub sm dan ortiq va / yoki og'irligi 23 kg dan ortiq bo'lgan bagaj. Katta o'lchamdagagi yuk Tashuvchi bilan oldindan kelishilgan holda tashish uchun qabul qilinadi.

44.2. Katta o'lchamdagagi yukni tashishni istagan yo'lovchi chiptani bron qilish yoki sotib olishda bu haqida Tashuvchiga xabar berishi kerak.

44.3. Bunday bagajni tashish Tashuvchi tomonidan belgilangan bagaj tariflariga muvofiq to'lanishi kerak.

44.4. Havo kemasining yuklash lyuklari va bagaj va yuk bo'limlarining o'lchamlari yuklash va tushirish va uni samolyot bortiga joylashtirish imkonini beradigan bo'lsa, katta o'lchamdagagi bagaj tashish uchun qabul qilinadi.

44.5. Katta o'lchamdagagi bagajni havo kemasiga tashish, unga joylash, tushirish va bortda tashish paytida uni himoya qilish moslamasi bo'lishi kerak.

44.6. Tashuvchi belgilangan talablarga javob bermasa, katta o'lchamdagagi bagajni tashish uchun qabul qilishni rad etishga haqli.

45- modda. HAVO KEMASI SAHNIDA BAGAJ (YUK) TASHISH.

45.1. Maxsus ehtiyyot choralarini talab qiladigan yuklarni (musiqa asboblari, billur va chinni buyumlar va boshqalar) samolyot salonida tashish mumkin.

45.2. Samolyot sahnida bagajni tashish Tashuvchi bilan oldindan kelishilgan holda amalga oshiriladi. Samolyot sahnida bagajni tashishga rozilik olingandan so'ng, ushbu tashish uchun alohida chipta beriladi, uning narxi mavjud tarifning 100% ni tashkil qiladi.

45.3. Samolyot sahnida tashiladigan bagajning og'irligi 32 kg dan oshmasligi kerak va uning umumiy o'lchamlari uni alohida yo'lovchi o'rindig'iga joylashtirish imkonini beradi.

45.4. Samolyot sahnida tashiladigan bagaj qadoqlarida uni yo'lovchi o'rindig'iga mahkamlash moslamasi bo'lishi kerak. Bagajni samolyotga ko'tarish va tushirish yo'lovchining shaxsan o'zi tomonidan amalga oshiriladi.

45.5. Samolyot sahnida tashiladigan bagaj samolyot bortiga yuklanishidan oldin aviatsiya xavfsizligi tekshiruvidan o'tishi kerak.

46-modda. DIPLOMATIK BAGAJ (YUK)

46.1. Diplomatik yukni (pochtani) diplomatik kuryer hamrohligida havo kemasining yo'lovchilar kabinasida olib o'tishga ruxsat etiladi. U Diplomatik kuryerning shaxsiy yukidan alohida tekshirilmagan bagaj sifatida ro'yxatga olinadi va yo'lovchilar egallamaydigan yo'lovchi o'rindiqlariga joylashtirilishi mumkin (har bir o'rindiq uchun 32 kg dan oshmasligi kerak).

46.2. Diplomatik yukni (pochta) tashish uchun bortda qo'shimcha joy Tashuvchining tariflariga muvofiq sotib olinadi.

46.3. Tashuvchi ixtiyoriga topshirilgan diplomatik yukni (pochtani) tashish Tashuvchi va mijozlar o'rtaida tuzilgan maxsus shartnomalar shartlariga muvofiq, bunday shartnomalar bo'limgan taqdirda esa Tashuvchining qoidalari va ko'rsatmalariga muvofiq amalga oshiriladi.

47-modda. BAGAJ (YUK)NI QADOQLASH

47.1. Bagaj sifatida tashiladigan buyumlar chamadonlar, sumkalar, posilkalar va tashish uchun tutqichlari bo'lgan boshqa shunga o'xhash idishlarga qadoqlangan bo'lishi kerak. Qutilar, savatlar bog'langan va tashish uchun moslashtirilgan bo'lishi kerak. Qulflar soz holatda va qulflangan bo'lishi kerak. Qopqoqlar, tagliklar va devorlar yoriqsiz bo'lishi va mahkam o'rnatilishi kerak. Arqonlar yoki tasmalar kuchli va tugunsiz bo'lishi kerak.

47.2. Qulflari bo'limgan chamadonlar, sumkalar, portfellar, savatlar maxsus qadoqlangan bo'lishi va tarkibiga kirishdan himoyalangan bo'lishi kerak. Ro'yxatdan o'tgan bagajning qadoqlanishi tashish paytidagi barcha operatsiyalar paytida normal ishlov berish choralar ostida tarkibining xavfsizligini ta'minlashi kerak.

47.3. Ichidan chiqib ketgan narsalar (mixqlar, similar, qirrali tig'lari va boshqalar) bo'lgan bagaj tashish uchun qabul qilinmaydi.

47.4. Agar bagaj uning xavfsizligini ta'minlaydigan o'ramga joylashtirilmasa, Tashuvchi yukni qabul qilishni rad etishga haqli.

47.5. Bagajni qadoqlash uchun javobgarlik Yo'lovchiga yuklanadi.

47.6. Yo'lovchiga har bir bagajning ichida va tashqarisida yo'lovchining ma'lumotlari bilan identifikatsiya belgilari bo'lishi tavsiya etiladi.

47.7. Yo'lovchi o'z bagajiga mo'rt yoki tez buziladigan buyumlar, banknotlar, zargarlik buyumlari, qimmatbaho metallar, kumush buyumlar, pul hujjatlari, qimmatli qog'ozlar yoki boshqa qimmatbaho buyumlar, ish hujjatlari, pasportlar, shaxsiy guvohnomalar, dori-darmonlar, kalitlar va boshqa shunga o'xhash narsalarni kiritmasligi kerak.

48-modda. BAGAJ (YUK)NI BERISH

48.1. Yo'lovchi o'zining ro'yxatdan o'tgan bagajini Tashuvchi tomonidan belgilangan manzilda olish uchun murojat etganidan keyin olishi shart.

48.2. Belgilangan joyning bagaj tarqatish qismida Yo'lovchi o'z yukini mustaqil ravishda aniqlashi va uni bagaj kamardidan olib tashlashi shart. Tashuvchi yoki uning vakolatli agenti bagaj kvitansiyasini va bagaj yorlig'ini yirtib tashlash kuponini Tashuvchining haqiqatda bagajni olishga haqli yoki yo'qligini tekshirishi shart emas va Yo'lovchi bagaj tufayli yetkazilgan zarar yoki xarajatlar uchun javobgar emas.

48.3. Bagaj yuk tashish uchun qabul qilingan aeroportda beriladi. Yo'lovchi oraliq aeroportda reysdan olib tashlangan hollar bundan mustasno.

48.4. Bagaj yorlig'ini yirtib tashlash kuponiga ega bo'lgan Yo'lovchining yozma arizasisiz bagajni olishi bagajning xavfsiz va tashish shartnomasiga muvofiq yetkazib berilganligini tasdiqlaydi.

48.5. Bagajni yetkazib berish kechikishi, uning yetishmasligi, shikastlanishi yoki yo'qolishining

barcha holatlarida, shuningdek, bagaj kvitansiyasi yoki raqamlangan bagaj yorlig'ining yirtilgan kuponi ko'rsatilmagan holda berilgan taqdirda, tashishdagi nosozliklarni tavsiflovchi bayonnama. (PIR) rasmiylashtiriladi, u Tashuvchining vakili va yo'lovchining aeroportdan chiqishidan oldin imzosi bilan tasdiqlanadi.

48.6. Bagaj yetishmovchiligi yoki shikastlangan taqdirda, tashish paytida nosozliklar aniqlangan aeroport vakili Tashuvchi, aeroport va Yo'lovchining imzolari bilan tasdiqlangan belgilangan shakldagi dalolatnoma (PIR) tuzishi shart.

48.7. Yo'lovchi tomonidan qabul qilingan bagaj bo'yicha barcha da'volar Tashuvchi tomonidan faqat taqdim etilgan dalolatnoma (PIR) mavjud bo'lganda qabul qilinadi.

49-modda. BAGAJ (YUK) SAQLASH VA REALIZATSIYASI

49.1. Hujjatsiz bagaj, ya'ni bagaj yorlig'i bo'limgan va egasi aniqlanmagan bagaj 5 kun davomida samolyotdan tushirilgan aeroportda saqlanadi. Ushbu davrda Tashuvchi yukning egasini qidirishni amalga oshiradi. Belgilangan muddatdan keyin talab qilinmagan yuk keyingi saqlash uchun Tashuvchining markaziy stantsiyasiga yuborilishi kerak.

49.2. Talab qilinmagan bagaj Tashuvchi tomonidan yetkazib berilgan kundan boshlab bir oy davomida saqlanadi. Belgilangan muddatdan keyin talab qilinmagan bagaj yo'q qilinadi.

49.3. Talab qilinmagan bagajdagagi tez buziladigan mahsulotlar shikastlangan taqdirda yo'q qilinishi kerak. Ularni keyinchalik saqlashning mumkin emasligi zarar etkazilganligini tasdiqlovchi dalolatnoma bilan tasdiqlanadi.

50-modda. TASHLAB KETILGAN, UNUTILGAN YOKI NOTO'G'RI YO'NALTIRILGAN BAGAJ (YUK)

50.1. Agar yo'lovchi belgilangan joyga yetib kelganidan so'ng o'z yukini olmagan bo'lsa va yetib borish joyidan chiqib ketishdan oldin darhol Lost&Found (bagajni qidirish bo'limi)ga murojaat qilgan bo'lsa va bu haqida xabar bergan bo'lsa, Tashuvchi yoki xizmat ko'rsatuvchi agent yukni kuzatib borish uchun barcha zarur choralarни ko'rishi kerak.

50.2. Tashlab ketilgan, unutilgan yoki noto'g'ri yo'naltirilgan bagaj, tashish narxi tegishli bagaj stavkasi bo'yicha to'langan bagaj qo'shimcha to'lovsiz belgilangan aeroportga jo'natiladi.

50.3. Kelmagan bagajni qidirish yo'lovchidan ariza olingan kundan boshlab 21 kun ichida amalga oshiriladi. Agar bagaj 21 kundan keyin topilmasa, Yo'lovchi Tashuvchiga yozma ariza bilan murojaat qilishi mumkin. Bagajingiz yo'qolganligi sababli xarajatlarni qoplash bo'yicha da'veoni office@flyhumo.com elektron manzilimizga yuborishingiz mumkin.

51-modda. ZARAR YETKAZILGAN BAGAJ (YUK)

51.1 Aeroportda yukni qabul qilishda yetkazilgan zarar aniqlansa, Yo'lovchi bagajga yetkazilgan zarar faktini qayd etish va zararni qoplash to'grisida ariza berish uchun zudlik bilan Lost&Found (yo'qolgan va topilgan bagajni qidirish bo'limi)ga murojaat qilishi kerak.

51.2 Tashuvchining office@flyhumo.com elektron pochta manziliga bagajga yetkazilgan zarar tufayli moddiy zarar miqdori ko'rsatilgan bayonotni qo'shimcha ravishda ilova qiling:

- Bagaj yorlig'i;
- shaxsni tasdiqlovchi hujjat;
- bagajga yetkazilgan zarar hisoboti (akti) (PIR).

52-modda. TEKSHIRILGAN BAGAJ (YUK)NI TASHISHDA TASHUVCHINING JAVOBGARLIGI

CHEGARASI

52.1 Bagaj yo'qolgan yoki shikastlangan taqdirda Tashuvchi yo'qolgan yoki shikastlangan bagajning qiymati miqdorida javobgar bo'ladi. Yo'qotilgan yoki shikastlangan bagajning qiymatini aniqlashning iloji bo'lmasa, Tashuvchining javobgarligi xalqaro shartnomalarda va O'zbekiston Respublikasining fuqarolik qonunchiligidagi belgilangan miqdordan oshmaydi.

52.2 Xalqaro tashuvlarni amalga oshirishda Tashuvchining javobgarligi "Xalqaro havo transportida tashishga oid ayrim qoidalarni birlashtirish to'g'risidagi konvensiya (Monreal, 1999-yil 28-may)" yoki "Xalqaro havo tashishga oid ayrim qoidalarni birlashtirish to'g'risidagi konvensiya (Varshava, 1929 yil 12 oktyabr)" qoidalari muvofiq belgilanadi.

7-bob.

TASHISH SHARTNOMASI BO'YICHA JAVOBGARLIK VA NIZOLARNI HAL QILISH

53-modda. TASHUVCHI JAVOBGARLIGI CHEGARASI

53.1. Tashuvchi tomonidan O'zbekiston Respublikasi hududida amalga oshirilayotgan tashishlar uchun Tashuvchining javobgarligi O'zbekiston Respublikasi hududida amaldagi me'yoriy-huquqiy hujjatlar, Tashuvchining yo'lovchilar va bagajlarni tashish qoidalari "Tashuvchining yuk tashish qoidalari" hamda tashish shartnomasi bilan tartibga solinadi.

53.2. Tashuvchining javobgarligi haqiqatda yetkazilgan bevosita hujjatlashtirilgan zararlar miqdordan oshmasligi kerak.

53.3. Tashuvchi qonunlar, me'yoriy hujjatlar, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlarining me'yoriy-huquqiy hujjatlari va ushbu qoidalarga riousha qilganligi yoki Yo'lovchi tomonidan ularga riousha qilmasligi sababli bevosita yoki bilvosita yetkazilgan zarar uchun javobgar emas va bu zararni qoplamaydi.

53.4. Tashuvchining aybisiz yoki unga bog'liq bo'Imagan sabablarga ko'ra yuzaga kelgan zarar uchun Tashuvchi javobgar emas (shu jumladan: tabiiy ofat, ob-havo sharoiti, noqonuniy aralashuv akti, davlat organlarining talablari va boshqalar).

53.5. Agar yo'lovchining hayoti yoki sog'lig'iga yetkazilgan zarar uning sog'lig'i bilan bog'liq bo'lsa, Tashuvchi javobgar bo'lmaydi.

53.6. Tashuvchi yo'lovchi olib yurgan narsalarning xavfsizligi uchun javobgar emas.

53.7. Tashuvchi, agar u yukning yo'qolishi, yetishmasligi yoki buzilishi uning oldini ololmagan yoki bartaraf etilishi unga bog'liq bo'Imagan holatlar tufayli sodir bo'lganligini isbotlasa, javobgarlikdan ozod qilinadi, xususan:

- yukni ro'yxatdan o'tkazgan yoki qabul qilgan shaxsning aybi;
- tashiladigan buyumlarning tabiiy xossalari;
- qabul qilingan bagajni tashqi ko'rikdan o'tkazishda sezilmaydigan qadoqlash nuqsonlari;
- bagaj tarkibidagi predmetlar yoki moddalarning ularni tashish va saqlash vaqtida alohida shartlar yoki ehtiyyot choralarini talab qiladigan maxsus xossalari;

53.8. Tashuvchi quyidagilar uchun javobgar emas:

- tekshirilgan bagajga ozgina zarar yetkazilgan hollarda, ya'ni, singan g'ildiraklar, yo'qolgan mahkamlash tasmalari, chamadonlarning yirtilgan tutqichlari, shuningdek, bagajdan uzoq vaqt foydalanish natijasida eskirish va eskirish natijasida paydo bo'lgan tirnalgan, yoriqlar, siniqlar, chuqurliklar, kesiklar, kirlar uchun;
- tashilgan bagajning shikastlanganligi yoki tashilgan bagajning og'irligi kamligi uchun, agar yo'lovchi bagajning shikastlanishi yoki yetishmasligi sodir bo'lganligini Tashuvchining aybi bilan sodir bo'lganini isbotlamasa, yo'lovchiga yaxshi qadoqlangan

holda, o'g'irlik izlarisiz yoki qadoqdagi shikastlarsiz yetib kelgan va yetkazib berilganda.

- Tashuvchiga bog'liq bo'Imagan holatlar, xususan, noqulay meteorologik sharoitlar, tabiiy ofatlar, ruxsat etilmagan shaxslarning tashish jarayoniga aralashuvi va boshqa fors-major holatlar tufayli yukni yetkazib berishni kechiktirish uchun;
- bagajdagi buyumlar yoki moddalarni tashish va saqlashda alohida shartlar yoki ehtiyyot choralarini talab qiladigan maxsus xususiyatlarini saqlab qolish uchun;
- mo'rt va nozik narsalarga zarar yetkazish, pul, zargarlik buyumlari uchun;
- qimmatbaho metallar, kumush buyumlar, qimmatli qog'ozlar va ish qog'ozlari, dori-darmonlar, kalitlar, pasportlar, shaxsiy guvohnomalar va ro'yxatdan o'tgan bagaj sifatida qabul qilinmaydigan boshqa narsalar, bagajda bu narsalar mavjudligi to'g'risida Tashuvchiga ma'lum yoki ma'lum emasligidan qat'iy nazar.

53.9. Tashuvchi o'z reyslari va boshqa tashuvchilar tomonidan amalga oshiriladigan reyslar o'rtaсидаги уланышларни та'minlash учун javobgar emas.

53.10. Jadvalda va chiptada ko'rsatilgan jo'nash va kelish vaqtleri, shuningdek havo kemasining turi Tashuvchi tomonidan kafolatlanmaydi va tashish shartnomasining sharti emas.

53.11. Tashuvchi o'z vakolatlari doirasida Yo'lovchi va bagajni belgilangan jadvalga muvofiq tashish uchun barcha choralarini ko'rishi shart.

54-modda. YO'LOVCHI JAVOBGARLIGI.

54.1 Bortda yo'lovchilarning o'zini tutish qoidalariga rioya qilmaslik, shu jumladan ekipajning talablariga bo'ysunmaslik, tartibni buzish holatlarda Tashuvchi belgilangan tartiblarni qo'llaydi. Agar bunday harakatlar zarar yetkazsa, Yo'lovchi yetkazilgan zararni, shu jumladan uchinchi shaxslarga to'langan tovonni va yo'qotilgan foydani qoplash majburiyatini oladi.

54.2 Kartochka orqali to'langan chiptadan foydalanganda Yo'lovchi ushbu to'lovning qonuniyligini kafolatlaydi. Karta egasi tomonidan nizo tufayli to'lov qaytarilgan taqdirda, yo'lovchi Tashuvchiga yetkazilgan zarar uchun javobgar bo'ladi va foydalilanigan aviachiptaning qiyomatini hamda to'lovnini qaytarish bilan bog'liq xarajatlarni to'lash majburiyatini oladi.

54.3 Agar yo'lovchining viza qoidalariga, migratsiya talablariga va biron davlatga yoki davlatdan parvoz amalga oshirilayotgan mamlakat qonunchiligining boshqa talablariga rioya qilmaganligi sababli Tashuvchiga jarimalar qo'llanilsa, ushbu xarajatlar bilan bog'liq bo'lgan zarar va yo'qotishlar uchun Yo'lovchi zararni qoplash majburiyatini oladi.

54.4 Agar Yo'lovchiga davlatga kirish taqiqlangan bo'lsa, Yo'lovchi tegishli tarif bo'yicha Tashuvchi tomonidan berilgan qaytish parvoz chiptasining narxini to'lashi shart.

54.5 Qo'l yuki yoki ro'yxatdan o'tgan bagajda taqiqlangan narsalar va moddalar mavjudligi sababli Tashuvchiga zarar yetkazilgan taqdirda Yo'lovchi moliyaviy javobgarlikni o'z zimmasiga oladi.

55-modda. DA'VO VA DA'VO ARIZASI BERISH TARTIBI.

55.1 Tashish bilan bog'liq nizolar bo'yicha tashuvchiga da'vo qo'yishdan oldin, da'vo qilish tartibiga rioya qilish majburiyidir.

55.2. Da'volar O'zbekiston Respublikasi qonunchiligidagi belgilangan muddatlarda taqdim etilishi mumkin.

55.3 Agar da'vo rad etilgan bo'lsa yoki belgilangan muddatda javob olinmasa, da'vogar da'vo bilan chiqish huquqiga ega.

55.4 Jabrlanganlar tomonidan da'vo qo'yish uchun asos bo'lishi mumkin bo'lgan holatlar va dalillar va shunga mos ravishda Tashuvchi, yo'lovchilar, jo'natuvchilar va bagaj oluvchilarning mulkiy javobgarligi bayonnomaga (PIR) bilan tasdiqlanadi.

55.5 Bagajni yetkazib berish kechiktirilganda, uning yetishmasligi, shikastlanganligi (buzilishi) yoki yo'qolishi, shuningdek bagaj kvitansiyasi va bagaj raqami yorlig'ining yirtilgan kuponi ko'rsatilmagan holda berilgan taqdirda dalolatnoma yukni qabul qilgan shaxs va Tashuvchi tomonidan imzolangan tashish paytida nosozliklar to'g'risida tuziladi.

55.6 Bagajni tashishda nosozlik aniqlanganda darhol bayonnomaga tuziladi.

55.7 Agar bagajni oraliq punktda yoki belgilangan joyda tekshirishda, bayonnomaga tuzilgan bagajning nosozliklari aniqlansa va bagaj holati va hisobotdagi ma'lumotlar o'rtasida farq topilmasa, u holda yangi dalolatnoma tuzilmaydi va avval tuzilgan dalolatnoma nusxasiga bagaj holatida hech qanday o'zgarishlar yuz bermaganligi to'g'risida belgi qo'yiladi. Dalolatnomadagi belgi Tashuvchining mansabдор shaxsi (vakili)ning imzosi bilan tasdiqlanadi.

55.8. Bagajga yetkazilgan zarar to'g'risidagi da'vo Xalqaro reyslarda yo'lovchi tomonidan zarar aniqlangandan so'ng darhol, lekin 7 kundan kechiktirmay, bagajni yetkazib berishni kechiktirish to'g'risidagi da'vo esa 21 kundan kechiktirmay taqdim etilishi kerak.

Tashuvchining ichki reyslarida yuk qabul qilinmaganligi, uning shikastlanganligi yoki tarkibi yo'qolganligi to'g'risidagi da'vo nosozlik aniqlangandan so'ng darhol Tashuvchiga berilishi kerak.

55.9 Yuqorida ko'rsatilgan muddatlarda yuborilgan da'vo bo'limasa, tashuvchiga da'vo qo'zg'atilishi mumkin emas.

55.10 Bagaj, agar u belgilangan manzilga yetib borishi kerak bo'lgan kundan keyingi kundan boshlab 21 kun ichida qidiruv paytida topilmasa, yo'qolgan hisoblanadi.

55.11 Yo'lovchi yoki uning vakolatli shaxsi yo'lovchi chiptasi, bagaj kvitansiyasi va hisobotini (PIR) taqdim etgandan so'ng Tashuvchiga da'vo va da'vo arizasi berish huquqiga ega.

Hisobotning yo'qligi, agar Tashuvchining vakillari bayonnomaga tuzishdan bosh tortgan bo'lsa, da'vo qilish huquqidan yoki isbotlangan taqdirda da'vo qilish huquqidan mahrum qilmaydi.

55.12 Tashuvchi qonun hujjatlarida belgilangan muddatlarda uni ko'rib chiqishi va agar tashish to'liq Humo Air reyslarida amalga oshirilgan bo'lsa, yo'lovchini da'vo qanoatlantirilganligi yoki rad etilganligi haqida yozma ravishda xabardor qilishi shart. Boshqa hollarda, da'volarni ko'rib chiqish muddati boshqa tashuvchilarning da'volarini ko'rib chiqish siyosatini hisobga olgan holda uzaytirilishi mumkin.

55.13 Da'vo arizasini tuzishda quyidagilar e'tiborga olinishi kerak:

- Tashuvchi tashilganligi uchun to'langan bagaj yo'qolgan yoki yetishmagan taqdirda, kompensatsiya to'lash bilan birga uni tashish uchun undirilgan to'lovni qaytarishi shart;
- Tashuvchining aybi bilan bagaj qadoqlari buzilgan hollarda, Tashuvchi yo'lovchiga qadoqlash xarajatlarini qoplashi shart;

• yo'lovchi tekshirilgan bagajning faqat bir qismini olgan yoki tekshirilgan bagajning bir qismiga zarar yetkazilgan taqdirda, Tashuvchining javobgarligi bagajning og'irligi, yo'qolgan yoki shikastlangan qismidan kelib chiqib belgilanadi. Shu bilan birga, agar tekshirilgan bagajning bir qismining yo'qolishi, yetishmasligi, shikastlanganligi yoki yetkazib berishning kechikishi xuddi shu bagaj kvitantsiyasiga kiritilgan boshqa bagaj qismlarining qiymatiga ta'sir etsa, kompensatsiya miqdorini aniqlashda ularning umumiyligi og'irligi hisobga olinadi.

Da'vo yozma ravishda taqdim etilishi va uni ko'rib chiqish uchun zarur bo'lgan barcha ma'lumotlarni o'z ichiga olishi kerak.

Jismoniy shaxsning da'vosi quyidagilarni o'z ichiga olishi kerak:

- da'vo qo'zg'atilayotgan Tashuvchining nomi;
- ariza beruvchining familiyasi, ismi va otasining ismi, pochta manzili, shaxsiy elektron pochta manzili;
- da'vo uchun asos bo'lgan holatlar, da'vo mazmuni;
- tegishli hujjatlar (kvitansiya, schyot-fakturalar, cheklar va boshqalar) bilan tasdiqlangan da'vo uchun to'lov miqdori, uning hisob-kitobi;
- arizaga ilova qilingan hujjatlar ro'yxati.

Da'vo arizachi tomonidan imzolangan yoki elektron raqamli imzo bilan tasdiqlangan bo'lishi kerak.

Da'voga arizachining shaxsini tasdiqlovchi hujjatlarning nusxalari ilova qilinishi kerak.

Yuridik shaxsning da'vosida quyidagilar ko'rsatilishi kerak:

- da'vo qo'zg'atilayotgan Tashuvchining nomi;
- ariza beruvchi yuridik shaxsning nomi, pochta manzili, chiqish raqami va sanasi;
- da'vo uchun asos bo'lган holatlar, da'vo mazmuni;
- tegishli hujjatlar (kvitansiya, schyot-fakturalar, cheklar va boshqalar) bilan tasdiqlangan da'vo uchun to'lov miqdori, uning hisob-kitobi;
- arizaga ilova qilingan hujjatlar ro'yxati.

Da'vo ariza beruvchi yuridik shaxsning rahbari yoki vakolatli shaxs (vakil) tomonidan imzolangan yoki elektron raqamli imzo bilan tasdiqlangan bo'lishi kerak.

55.15 Yo'lovchining parvozlari to'g'risidagi ma'lumotlarning uchinchi shaxslarga oshkor etilmasligini ta'minlash uchun Tashuvchiga elektron da'vo arizasi berishda elektron imzoning mavjudligi majburiy talab hisoblanadi.

55.16 Da'veoga yo'lovchining kompensatsiyani talab qilish huquqini tasdiqlovchi barcha zarur hujjatlar, shu jumladan chipta, to'langan bagaj kvitansiyasi, bagaj yorlig'ini yirtib tashlash kuponi, bagajni tashish paytida nosozliklar to'g'risidagi hisobot va boshqalar ilova qilinishi kerak. Da'vo miqdori arizachi tomonidan tasdiqlanishi kerak.

55.17 Agar da'vo sanab o'tilgan hujjatlar ilova qilinmagan holda berilgan bo'lsa, tashuvchi ularni taqdim etish muddatini ko'rsatgan holda zarur hujjatlarni qo'shimcha ravishda so'raydi va belgilangan muddat o'tgandan keyin da'vo ishida mavjud bo'lган hujjatlar asosida ko'rib chiqiladi.

55.18 Yo'lovchining tashuvchi tomonidan taklif qilingan kompensatsiyani naqd pulda ham, aviachiptalarni, chegirma sertifikatlarini va boshqalarni sotib olish uchun imtiyozlar ko'rinishida qabul qilishi tashuvchining yetkazilgan zararni qoplash majburiyatini bajarganligini tasdiqlaydi.